ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ - ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ 15ΘΗΜΕΡΟΝ

ΑΠΟ ΤΑΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΧΝΙΚΑΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΤΟΥ "ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ,,

JEAN RICHEPIN — Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑ — ΛΑΥΡΑ

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΜΙΑΡΚΑΣ

.....ΝΑ Η ΑΡΧΟΝΤΙΣΣΑ ΜΑΣ! ΝΑ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΜΑΣ ΠΟΥ ΜΠΡΟΣΤΑ ΤΗΣ ΧΛΩΜΑΙΝΕΙ ΤΟ ΚΑΘΕ ΑΣΤΕΡΙ.

ΚΙ' ΑΝ ΠΕΘΑΝΩ.... ΔΕΝ ΠΕΘΑΙΝΩ! ΣΥ ΘΑ ΜΕΝΕΙΣ Ο ΗΣΚΙΟΣ ΜΟΥ ΚΑΤΩ ΣΤΗ ΓΗ, ΟΠΩΣ Ο ΗΣΚΙΟΣ ΤΟΥ ΠΟΥΛΙΟΥ ΠΟΥ ΠΕΤΑ ΨΗΛΑ.....

ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ
'ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ,

ΝΈΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Α'. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ

1) **Τὰ 'Εξωτερικὰ Συναλλάγματα καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν πράξεις,** ὑπὸ 'Εμμ. Μ. Χανδράκη (ἄδετον) . . . . . Δρ. 50.

2) **Περὶ Φαρμακευτικῶν ἐνδείξεων** ὑπὸ 'Απ. Παπαδοπούλου (ἄδετον) . . . . . Δρ. 5.

Β'. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑΙ

1) **'Αντίνοος,** (μυθιστόρημα μετὰ πολλῶν εἰκόνων εἰς ἀρίστην ἔκδοσιν δεμένον καλλιτεχνικῶς) ὑπὸ Β. Ε. Βεκιαρέλλη. . . . . Δρ. 18

2) **Τὰ τραγούδια τῆς Μιάρκας,** (μετὰ 10 εἰκόνων ἐκ τοῦ Κινηματογράφου) ὑπὸ Jean Richepin — Ν. Πετιμεζᾶ — Λαύρα (δεμένον) . Δρ. 12.—

3) **'Η Ζωὴ καὶ τὸ Ἔργο τοῦ Μπάϋρον,** ὑπὸ Στέλιου Σπεράντσα, μετὰ πλείστων εἰκόνων, ἐπὶ ἀρίστου χάρτου καὶ μὲ πλούσιον δέσιμον. . Δρ. 18.—

4) **Ὅταν φεύγουν οἱ ὧρες,** (βραβευμένη συλλογὴ ποιημάτων) ὑπὸ Στέλιου Σπεράντσα (δεμέν.) Δρ. 15

5) **'Η καρδιὰ μὲ τὰ φίδια,** (συλλογὴ ποιημάτων) ὑπὸ 'Αθ. Γ. Κυριαζῆ, (ἄδετον) . . . Δρ. 15

6) **Παντογνώστης,** τόμος πρῶτος χρυσόδετος Δρ. 50

ΛΙΑΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

Τὸ ἀπόπαιδο Κ. Α. Φωτάκη.

Αἱ γυναῖκες τοῦ Μεγάλου Κόσμου, ὑπὸ Δ. Γ. Καμπούρογλου μετ' εἰκόνων ἐπὶ ἀρίστου χάρτου καὶ μὲ καλλιτεχνικὸν δέσιμον.

Αἱ ἐκδόσεις μας καὶ οἱ προηγούμενοι τόμοι «Παντογνώστου» χορηγοῦνται μὲ μηνιαίας δόσεις καὶ μὲ ἀνοικτὸν λογαριασμὸν διὰ πᾶσαν νέαν ἔκδοσιν.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
Ἱδρυθεῖσα τῷ 1893

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ
Δρ. 72,000,000
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ
Δρ. 23,000,000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ — *Τηλ. Διεύθ.*: ΤΡΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

'Αγρίνιον, Αἴγιον, 'Αλεξανδρούπολις. (Δεδέαγατς) *Ἄμφισσα, Ἄργος, 'Αργοστόλιον, Βόλος, Γύθειον, Δημητσάνα, Δράμα, Ζάκυνθος, Ἡράκλειον, Θεσσαλονίκη, Ἰθάκη, Ἰωάννινα, Καβάλλα, Καλάμαι, Καρπενήσιον, Καστορία, Κέρκυρα, Κάστρον* (Λῆμνος) *Κιάτον, Κοζάνη, Κόρινθος, Κυπαρισσία, Λαμία, Λάρισσα, Λεβάδεια, Μεγαλόπολις, Μυτιλήνη, Ναύπακτος, Ξάνθη, Πάτραι, Πειραιεὺς, Ποταμὸς* (Κύθηρα) *Πρέβεζα, Πύργος, Ρέθυμνος, Σάμος* (Βαθύ), *Σάμος* (Καρλόβασι), *Σπάρτη, Σῦρος, Τρίκκαλα, Τρίπολις, Χαλκὶς, Χανία, Χίος.*

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

('Εν 'Αγγλίᾳ) *Λονδῖνον,* 22 Fenchurch Street, ('Εν Κωνσταντινουπόλει προσωρινῶς κλειστὸν, ('Εν 'Αμερικῇ) *Νέα 'Υόρκη,* 25 Pine Street, ('Εν Αἰγύπτῳ) *Αλεξάνδρεια, Κάιρον, Πόρτ - Σάϊδ,* ('Εν Σμύρνῃ) (προσωρινῶς κλειστὸν), ('Εν Κύπρῳ) *Λεμεσὸς, Λευκωσία.*

'Ανταποκριταὶ καθ' ὅλην τὴν 'Ελλάδα καὶ εἰς τὰς κυριωτέρας πόλεις τοῦ Κόσμου.
'Εκτελεῖ πᾶσαν Τραπεζιτικὴν ἐργασίαν.

ΛΙΑΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

«ΤΟ ΑΠΟΠΑΙΔΟ»

Μυθιστόρημα συγχρόνου ἐποχῆς ὑπὸ Κ. Α. ΦΩΤΑΚΗ

ΕΚΔΟΣΙΣ „ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ"

ΤΟ ΑΠΟΠΑΙΔΟ εἶναι ἕνα ἔργο ποὺ θὰ ζήσῃ στὴν ἱστορία τῆς 'Ελληνικῆς Λογοτεχνίας.

ΤΟ ΑΠΟΠΑΙΔΟ εἶναι παρμένο μέσ' ἀπ' τὴν 'Ελληνικὴ κοινωνία καὶ παρελαύνουν τύποι τῆς κατωτέρας ὑποστάθμης, ἀλῆτες, κλέφτες, ἐκβιαστές, ἀπόφοιτοι τῶν φυλακῶν, τοκογλύφοι, καφεσαντανίστρες κλπ..

ΤΟ ΑΠΟΠΑΙΔΟ εἶναι ἔργο ποὺ θὰ συγκινήσῃ καὶ θὰ προκαλέσῃ τὴ φρίκη, τὸ ἔργο ποὺ ἐκτυλίσσεται σὲ σπαρακτικὲς σκηνές.

ΤΟ ΑΠΟΠΑΙΔΟ εἶναι ὁ ἥρως τοῦ μυθιστορήματος, ἕνα πλάσμα ποὺ ἡ Μοῖρα τὸ καταδιώκει στὸ δρόμο τῆς ζωῆς του, σὰν μιὰ θύελλα ποὺ δὲν κοπάζει.

ΤΟ ΑΠΟΠΑΙΔΟ γιατὶ καταδιώκεται, γιατὶ πάσχει, γιατὶ συναντᾷ στὴν κοινωνία κακοὺς καὶ σκληροὺς ἀνθρώπους, ἄμοιρο καὶ στὸν ἔρωτά του ἀκόμη, οἱ ἀναγνῶσται θὰ μάθουν. γιὰ νὰ διδαχτοῦνε, γιατὶ ἀπ' ὅλη τὴν τραγικότητα τοῦ ἔργου ἀναβλύζει ἕνα δυνατὸ καὶ ὑπέροχο ἀνθρωπιστικὸ κήρυγμα.

ΛΙΑΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΘΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΠΙ ΚΑΛΟΥ ΧΑΡΤΟΥ

ΤΥΠΟΙΣ: ΜΙΧ. ΜΑΝΤΖΗΦΑΛΑΚΗ 'Οδὸς Μιλτιάδου 7—ΑΘΗΝΑΙ

ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΤΗΝ 1 & 16 ΕΚΑΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ—ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ—ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΥΛΗΣ
ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : 32 ΟΔΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 32

ΕΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ | *'Αθῆναι—Παρίσιοι, 1 'Οκτωβρίου 1924* | ΑΡΙΘ. 19 [67]

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

FRÉDÉRIC GODET.—'Ο 'Ιησοῦς Χριστός. [Διασκευὴ Κ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ].

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.—Ἕνα ταξεῖδι εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Μωάμεθ. [Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου].

ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ.—'Ο 'Ιησοῦς Χριστός.—Δι' ἐκείνους ποὺ γράφουν καὶ ἐκείνους ποὺ διαβάζουν.—'Αστικὸς 'Ριζοσπαστικὸς Σύνδεσμος.

ΑΛΚ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ.—Τρεῖς...! ['Από τὰ «Παράφυλλα»].

ΧΡΙΣΤΟΦ. ΚΥΡΟΥΣΗ.—Τερέζα. ['Ελληνικὸν Διήγημα].

ΚΩΣΤΑ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ.—Τρέμε Κακοῦργε! [Θεατρικὸν ἀνέκδοτον].

ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΠΕΤΡΙΔΗ.—'Η ποίησή μας κ' ἡ 'Ελληνικὴ Φύση. [Τεχνοκριτικά].

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ.—'Ο Σκύλλος. Κεφάλαιον ΚΓ'. 'Αποφάσεις καὶ περιπέτειαι. Κεφάλαιον ΚΔ'. 'Η μικροῦλα. ['Αθηναϊκὸν μυθιστόρημα 1876—1878].

ΑΠΟ ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ.—'Επιστῆμαι—Τέχναι—Γράμματα—Εἰδήσεις—Περίεργα.

ΕΓΓΡΑΦΑΙ ΕΙΣ ΤΟ «ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΑΝΘΕΟΝ» 1821—1921.

*** ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΑΧ. 3 ***

FREDERIC GODET

Ο ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ

Κατὰ διασκευὴν ὑπὸ *Κ. Μεταλληνοῦ.*

«'Ο 'Ιησοῦς Χριστὸς κατώρθωσε νὰ καταστήσῃ ἑκάστην ἀνθρωπίνην ψυχὴν παράρτημα τῆς ἰδικῆς του», εἶπεν ἔν τινι τῶν φιλικῶν συνομιλιῶν του ὁ ἐγκάθειρκτος τῆς 'Αγίας 'Ελένης. Τὸ μαρτυρούμενον γεγονὸς διὰ τοῦ ἐπισήμου ἐκείνου στόματος εἶναι πραγματικόν, εἰς πάντα δὲ ἐξερευνητὴν τῆς σφαίρας τοῦ πνεύματος προβάλλει πλῆρες ἐνδιαφέροντος τὸ σοβαρώτατον ἐρώτημα προκειμένου περὶ τοῦ 'Ιησοῦ· διὰ τίνος μέσου ὁ 'Ιησοῦς ἐπέτυχε τὸ θαυμάσιον τοῦτο ἀποτέλεσμα;

'Υπάρχουσι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἔργα καὶ ἀξιώματα διάφορα· ἕκαστος δὲ ἐξ ἡμῶν, μέλλων νὰ ἐξελιχθῇ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς εἰδικῆς κλίσεως καὶ τῶν ταλάντων αὐτοῦ, προσκολλᾶται ὅλως ἰδιαιτέρως εἰς τὸ δεῖνα ἔξοχον πνεῦμα τὸ ὁποῖον πρωτεύει ἐν τῇ σφαίρᾳ δράσεως ἥτις ἑλκύει αὐτόν· ὁ ἐπιστήμων εἰς διαπρεπῆ τινα ἐπιστήμονα, ὁ καλλιτέχνης, ὁ πολιτικὸς προσηλοῦται εἰς ἀντίστοιχον αὐθεντίαν· ἐλπίζει ὅτι θὰ εὕρῃ παρὰ τῷ μεγαλοφυεῖ τούτῳ ἀνθρώπῳ πολύτιμον στήριγμα διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ ἔργου του.

'Υπάρχει ὅμως καὶ ἔργον τι τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἴδιον ἑνίων μόνον ἀνθρώπων, οὐδὲ ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν εἰδικῶν ἡμῶν ἱκανοτήτων καὶ τῶν ἀτομικῶν μας κλίσεων· τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ ἐπιβάλλει εἰς ἡμᾶς ἡ ἠθικὴ ὑποχρέωσις, τὸ καθῆκον τῆς πραγματοποιήσεως

ὁλοκλήρου τοῦ ἀγαθοῦ οὐτινος τὸ ἰδιεῶδες χαράσσει ἡμῖν ἡ ἡμετέρα συνείδησις. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι παγκόσμιον καὶ ἀπόλυτον· εἶναι τὸ ἔργον ἁπάντων, καὶ ἁπάντων ἐν ἑκάστῃ στιγμῇ. Οὐδεμίαν ἐξαίρεσιν ἐπιδέχεται. Προκειμένου λοιπὸν περὶ τοῦ κατ' ἐξοχὴν τούτου ἔργου τῆς ἠθικῆς ὑποχρεώσεως, ὑπάρχει ἄρα γε μεγαλοφυΐα τις κατέχουσα τὰ σκῆπτρα ἐν τῷ πεδίῳ τούτῳ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύναται αὕτη νὰ καταστῇ τὸ στήριγμα τῆς ἐργασίας ὅλων τῶν ἄλλων καὶ νὰ ἀναδειχθῇ συνεργάτης ἑκάστου ἀνθρώπου ἐν τῇ πραγματοποιήσει τοῦ ὑψίστου αὐτοῦ προορισμοῦ; Ὁ τοιοῦτος θὰ δώσῃ τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τῆς παγκοσμίου ἕλξεως τῶν ψυχῶν. Θὰ εἶναι διὰ τὰς ψυχὰς ὁ μαγνητικὸς πόλος ὅστις θὰ ἑλκύῃ ταύτας ἀναλόγως τῆς ἐν αὐταῖς ἐπικρατήσεως τοῦ νόμου τοῦ ἀγαθοῦ. Θὰ συγκεντρώνῃ διαπαντὸς περὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀξίους τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ μυστικὸν τοῦτο ὁ Ἰησοῦς ἀφοῦ ἀνεκάλυψεν αὐτό ἔθεσεν εἰς ἔργον. Ὑπῆρξεν ἐν τῇ ἀνθρωπότητι ἡ μεγαλοφυΐα τῆς ἁγιότητος. Καὶ πράγματι, αὐτὸ τοῦτο δὲν ἠθέλησε νὰ εἴπῃ ὅταν συχνάκις ἐδήλωσεν ἑαυτὸν διὰ τῆς ὀνομασίας *ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου*; Πεντήκοντα πέντε φορὰς ἐν τοῖς εὐαγγελίοις ἡμῶν δίδει εἰς ἑαυτὸν τὸ ὄνομα τοῦτο κατὰ προτίμησιν. Θέλει προφανῶς νὰ χαρακτηρίσῃ διὰ τούτου τὴν σχέσιν αὐτοῦ μετὰ τῆς ἀνθρωπότητος. *Υἱὸς ἀνθρώπου* σημαίνει ἐν τῇ Γραφῇ γνήσιος ἄνθρωπος. (Ἰεζ. ΛϛΊ, 3 καὶ ἀλλαχοῦ). Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι λοιπὸν ὁ κατ' ἐξοχὴν ἄνθρωπος, ὁ *γνήσιος* ἄνθρωπος, ἡ τελεία πραγματοποίησις τοῦ ἀνθρωπίνου τύπου, ὁ κανονικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς φυλῆς ταύτης, οἷαν ἠθέλησεν αὐτὴν ὁ Δημιουργός.

Ἡ ὀνομασία ὅμως αὕτη δὲν εἶναι ἡ μόνη διὰ τῆς ὁποίας ὁ Ἰησοῦς ἐδήλωσεν ἑαυτὸν ἐν τοῖς λόγοις αὐτοῦ. Ἐκάλεσεν ἑαυτὸν ἐξ ἴσου μὲ τὸ ὄνομα *Υἱὸς τοῦ Θεοῦ*, ἢ Ὁ *Υἱὸς*, ἐν βραχυλογίᾳ (¹). Διὰ τοῦ τίτλου τούτου ὁ Ἰησοῦς ἐχαρακτήρισε τὴν σχέσιν αὐτοῦ μετὰ τῆς θείας φύσεως, μετὰ τοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ.

Βλέπομεν ἐντεῦθεν πόσον εἶναι πεπλανημένη ἡ γνώμη, λίαν διαδεδομένη παρὰ ταῖς ἑρμηνευταῖς τῶν ἱερῶν Γραφῶν, ἡ ἀποδίδουσα εἰς ἀμφοτέρας τὰς ὀνομασίας ταύτας τὴν αὐτὴν ἔννοιαν, τὴν τοῦ *Μεσσίου*, καὶ καθιστῶσα αὐτὰς συνωνύμους. Οἱ τίτλοι οὗτοι δὲν εἶναι συνώνυμοι, σχηματίζουσι τουναντίον μίαν ἀντίθεσιν καὶ συμπληροῦσιν ἀλλήλους ἀπὸ δύο ὄψεις. Μὲ τὸν ἕνα ὁ Ἰησοῦς ἠθέλησε νὰ ἐκφράσῃ πᾶν ὅ,τι οὗτος εἶναι διὰ τοὺς ἀνθρώπους, *υἱὸς ἀνθρώπου*, μὲ τὸν ἕτερον πᾶν ὅ,τι εἶναι διὰ τὸν Θεὸν *Υἱὸς Θεοῦ*. (²)

Παρ'ὅλην τὴν διφυΐαν ταύτην τῶν σχέσεων ὁ Ἰησοῦς εἶνε οὐχ ἧττον ἓν μόνον καὶ ἀδιαίρετον πρόσωπον. Πῶς λοιπὸν εἶναι δυνατὸν νὰ λυθῇ ἡ παρατηρουμένη αὕτη ἀντίθεσις; Διὰ τῆς ὑπάρξεως ἀνωτέρας τινὸς ψυχολογικῆς μονάδος, ἑνὸς ἐγὼ ὑπερτέρας τάξεως, ὅπερ νὰ εἶναι ἡ ἔκφρασις τῆς ἀδιαιρέτου προσωπικῆς συνειδήσεως ἐκείνου ὅστις ὁμιλῶν περὶ ἑαυτοῦ καὶ λέγων «ἐγώ» ἔχει συνείδησιν τοῦ συγχρονισμοῦ τῶν δύο τούτων σχέσεων. Ἐν τῇ μονάδι ταύτῃ, ἥτις εἶναι ἴσως τὸ μεγαλείτερον μυστήριον τῆς θρησκευτικῆς ἐπιστήμης, δὲν ἀπηγορεύθη εἰς ἡμᾶς νὰ ἐμβαθύνωμεν. Ἡ Ἐκκλησία διετύπωσε ταύτην ὑπὸ τὸν τίτλον *ὁ Θεάνθρωπος*.

Εἰς τὰ πρόθυρα ὅμως τοῦ ἐδάφους τούτου, ἁγίου κατ' ἐξοχήν, ἂς μὴ λησμονήσῃ ὁ ἄνθρωπος νὰ λύσῃ τὰ ὑποδήματα ἀπὸ τῶν ποδῶν του, νὰ ἀποθέσῃ ἐν ἄλλαις λέξεσι τὰς ἰδίας αὐτοῦ σκέψεις, διὰ νὰ παραδώσῃ ἑαυτὸν εἰς τὰς σκέψεις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, φωτοβολούσας ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τῆς ἀποκαλύψεως.

Ἡ μελέτη αὕτη περὶ τοῦ *προσώπου* τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ θέλει διαιρεθῇ εἰς τρία μέρη· ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεάνθρωπος.

Θέλει ἀκολουθήσει ταύτην ἑτέρα μελέτη πραγματευομένη περὶ τοῦ *ἔργου* τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπὸ εἰδικωτέρας ἀπόψεως.

Μόνον ἀφοῦ εἰσδύσωμεν εἰς τὰ βάθη τῶν δύο τούτων θεμάτων θὰ δυνηθῶμεν να συλλάβωμεν ἐν ὅλῳ αὐτῆς τῷ βάθει τὴν ἀξιοσημείωτον ἔκφρασιν, τὴν ἐξελθοῦσαν τῶν χειλέων τοῦ Ναπολέοντος, τοῦ πνεύματος τούτου ἄλλης τάξεως, τὴν ὁποίαν ἀνεφέραμεν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς προκειμένης μελέτης.

I

Ο ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Δύναταί τις νὰ μελετήσῃ τὰ γεγονότα ἐκ τῶν ὁποίων ἀπαρτίζεται ἡ ἱστορία τοῦ Ἰησοῦ, ἐξελέγχων τὴν πραγματικότητα αὐτῶν διὰ τοῦ χαρακτῆρος ἀληθείας τοῦ ἐντετυπωμένου εἰς τὰς ἀφηγήσεις, αἵτινες διετήρησαν ἡμῖν τὴν ἀνάμνησιν αὐτῶν. Αὕτη εἶναι ἡ ἔποψις τῆς ἱστορικοκριτικῆς ἐρεύνης. Δυνάμεθα ὅμως νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀκολουθοῦντες ἀντίθετον ὁδόν. Δυνάμεθα νὰ ἀναχωρήσωμεν ἀπὸ τῶν εὐαγγελικῶν γεγονότων ἀποδεχόμενοι ταῦτα προσωρινῶς, ὅπως ἡ θρησκευτικὴ παίδευσις, ἣν ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας ἐλάβομεν, μᾶς κατέστησεν αὐτὰ γνωστά. Θὰ ἀναζητήσωμεν ἀκολούθως ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ ἐξ αὐτῶν τὴν ἐσωτερικήν του σημασίαν· καὶ τέλος, τὴν *ἰδέαν* ἥτις συνδέει πάντα ταῦτα καὶ ἀπαρτίζει μίαν μόνην δέσμην.

Ἐὰν κατόπιν τῆς ἐργασίας ταύτης ἀποκατασταθῇ πραγματικὴ συμφωνία ἄνευ προσπαθείας μεταξὺ ὅλων τούτων τῶν εἰς τέσσαρα διάφορα γραπτὰ κατεσπαρμένων γεγονότων, ὡσεὶ κατὰ τύχην, ἐὰν ἔλθῃ εἰς φῶς ὅτι ἐνιαία τις καὶ βαθεῖα σκέψις καθιστᾷ ταῦτα ἐν τῷ συνόλῳ μίαν ἀρτίαν ἀφήγησιν, θὰ εἴμεθα τότε τελείως ἠναγκασμένοι νὰ ἀναγνωρίσωμεν ἐν τῇ ἀλληλουχίᾳ ταύτης τὸν ἱστορικὸν καὶ προνιακὸν αὐτῶν χαρακτῆρα. Αὕτη εἶναι ἡ πορεία τὴν ὁποίαν μέλλομεν νὰ ἀκολουθήσωμεν. Ἡ φύσις τῆς ἐργασίας ταύτης δεν συνεπάγεται διάφορον ταύτης ὁδόν.

Μέλλομεν λοιπὸν νὰ φανερώσωμεν τὴν ἰδέαν ἥτις εἶναι ἡ κλεὶς τῶν ἐξαιρετικῶν γεγονότων τῆς ἐπιγείου ζωῆς τοῦ Ἰησοῦ ἀκολούθως, ἐξετάζοντες ταῦτα ἓν πρὸς ἕν, νὰ δείξωμεν τὸν τρόπον καθ' ὃν ἡ ἰδέα αὕτη τὰ καθιστᾶ τελείως φωτεινά.

Ἡ γενικὴ ἰδέα ἥτις διέπει τὴν ἐπίγειον ζωὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι ἄλλη εἰμὴ ἐκείνη τὴν ὁποίαν αὐτὸς οὗτος διετύπωσε δίδων εἰς ἑαυτὸν τὴν ὀνομασίαν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ζωὴ αὐτοῦ εἶναι ἡ *πραγματοποίησις τῆς κανονικῆς ἐξελίξεως εἰς τὴν ὁποίαν καλεῖται κατ' ἀρχὴν πᾶν ἀνθρώπινον ὄν.*

Ἂς ἴδωμεν ἐὰν ἡ ἔννοια αὕτη ἡ τόσον ἁπλῆ θὰ διαφωτίσῃ ὁλόκληρον τὸ στάδιον τοῦ Ἰησοῦ, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τοῦ τέρματός του.

Τὰ οὐσιώδη γεγονότα τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰησοῦ κατατάσσονται εἰς τρεῖς σειράς· ἡ πρώτη περιλαμβάνει τὴν γέννησιν αὐτοῦ, τὴν παιδικὴν καὶ τὴν ἐφηβικὴν ἀνάπτυξίν του, τὸ βάπτισμα αὐτοῦ εἰς ἡλικίαν τριάκοντα ἐτῶν καὶ τὸν πειρασμέν του ἐν τῇ ἐρήμῳ. Αὕτη εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς προπαραοκευῆς. Ἡ δευτέρα σειρὰ περιέχει—διὰ νὰ ἐκφρασθῶμεν περιληπτικῶς—τὴν ἁγιότητα αὐτοῦ, τὴν διδασκαλίαν, καὶ τὰ θαύματα, τρεῖς τάξεις γεγονότων αἵτινες εἰσὶ τὰ οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς δράσεως αὐτοῦ, καὶ τῶν ὁποίων ἡ μυστηριώδης στέψις εἶναι ἡ μεταμόρφωσις αὐτοῦ. Τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον τμῆμα τοῦ ἔργου του ὡς Λυτρωτοῦ. Ἡ τρίτη σειρὰ περιλαμβάνει τὰ τελευταῖα γεγονότα τῆς ἱστορίας του, τὸν θάνατον, τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ· καὶ τέλος τὴν ἀνάληψιν, ἥτις εἶναι τὸ τέρμα ταύτης τῆς σειρᾶς συγχρόνως δὲ καὶ τὸ τῆς ζωῆς αὐτοῦ ὁλοκλήρου. Τοῦτο εἶναι ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ δευτέρου τμήματος τοῦ ἔργου του, ἐν χρονικῇ περιόδῳ καλουμένῃ μὲ τὸ ἐκφραστικὸν ὄνομα τῶν Παθῶν

(Εἰς τὸ προσεχές: Σειρὰ πρώτη· Ἡ Γέννησις—ἡ ἀνάπτυξις — τὸ Βάπτισμα — ὁ Πειρασμός).

ΑΠΟ ΤΟ ΤΑΞΕΙΔΙΩΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΕΝΑ ΤΑΞΕΙΔΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΜΩΑΜΕΘ

(Συνέχεια)

ΤΟ ΩΡΑΙΟΝ (;)ΦΥΛΟΝ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΕΝ ΤΖΕΔΔᾸ. — ΟΙ ΒΕΔΟΥΙΝΟΙ.

Ἐνῷ αἱ γυναῖκες ἐνδύονται τόσον ἀφιλοκάλως ἐν Τζέδδᾳ, ὅλως παραδόξως οἱ ἄνδρες ἐνδύονται μετ' ἀρκετῆς φιλοκαλίας καὶ ἰδίως οἱ εὐποροῦντες. Καθαρὸς λευκὸς ἢ χρωματιστὸς ποδήρης χιτὼν περιζωννύμενος εἰς τὴν μέσην διὰ πολυπτύχου ποικιλοχρώμου ζωναρίου, ἐπὶ τοῦ χιτῶνος δὲ ὡραῖον γελέκιον καλλιτεχνικῶς ἐπεξειργασμένον. Προσέτι μετάξινος ποδήρης χρωματιστὸς μανδύας εἶναι ἡ συνήθης στολή. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἀντὶ φεσίου φέρουν εἶδος κεντητοῦ ὡραίου ποικιλοχρώμου καλπακίου καὶ πέριξ τούτου μὲ χάριν περιεστραμμένον γραφικώτατον λευκὸν ἢ ἐκ χρωματιστῆς μετάξης μετὰ κροσσῶν σαρίκιον, τὸ ὁποῖον προσδίδει εἰς ὅλους ἱεροπρεπὲς ὕψος.

Ἐκεῖνοι ὅμως, οἱ ὁποῖοι μὲ τὴν ἀρρενώπην στολὴν καὶ τὴν ζωηρὰν τοῦ προσώπου των ἔκφρασιν προσελκύουν κυρίως τὴν προσοχὴν καὶ τὴν περιέργειαν, εἶναι οἱ λεγόμενοι Βεδουῖνοι, οἱ ἀποτελοῦντες τὸν ἀγροτικὸν πληθυσμὸν τῆς Ἀραβίας, ὡς οἱ Γκάλλα τῆς Ἀβησσυνίας, ὡς οἱ Φελλάχοι τῆς Αἰγύπτου. Λευκὸς χιτὼν πολλάκις κεντητός, τὸν ὁποῖον ἐχρωμάτισαν τὰ ὄρη καὶ αἱ ἔρημοι τῆς Ἀραβίας, ὅμοιος τὸ σχῆμα μὲ τὸν χιτῶνα, ὃν φέρουν οἱ Ἕλληνες φουστανελλοφόροι, φθάνει μέχρι σχεδὸν τῶν γονάτων καὶ τὰ φαρδιὰ μανίκια ἀφίνουν νὰ φαίνωνται αἱ γυμναὶ χεῖρες, τὸ δὲ ἀφελῶς ἀνοικτὸν μέρος τοῦ χειτῶνος πρὸς τὰ ἐμπρὸς, ἐμφανίζει τὸ λάσιον στῆθος των. Τὴν μέσην περιζώνουν μὲ ὡραῖον διαφόρων χρωμάτων ζωνάριον ἢ λεπτὴν χρυσοποίκιλτον ζώνην, διὰ τούτων δὲ στερεοῦν συνήθως τὴν ἀπαραίτητον ὡραίαν δρεπανοειδῆ μάχαιραν, τῆς ὁποίας ἡ θήκη καὶ ἡ λαβὴ εἶναι διὰ χρυσοῦ ἢ ἀργύρου πεποικιλμένη, γεγλυμμένη μὲ ψηφιδωτὰ ἀραβουργήματα ἢ γράμματα. Ἄλλοι φέρουν μεγάλην Ἀσιατικὴν σπάθην ἐπίσης καλλιτεχνικώτατα πεποικιλμένην ἢ γιαταγάνιον, προσέτι πυροβόλον ὅπλον παλαιοῦ ἢ νεωτέρου συστήματος, ὡς καὶ πολύκροτον. Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ φιλοκαλία αὐτῶν εἰς τὰ ὅπλα ὑπενθυμίζει τοὺς ἀρηϊφίλους Κρῆτας. Ἡ κόμμωσις τῆς κεφαλῆς καθιστᾷ αὐτοὺς μᾶλλον ἀρρενωποὺς καὶ ὑποθέτει τις, ὅτι ἐμιμήθησαν κατὰ τοῦτο τοὺς Μακεδόνας ἢ Κρῆτας ἀντάρτας. Δὲν φέρουν σαρίκιον ἢ φέσιον, ἀλλ' ἐπὶ τῆς πλουσίας αὐτῶν κόμης (καρηκομόοντες γάρ εἰσι) ρίπτουν ἀφελῶς πίπτον πρὸς τὰ ὀπίσω ὡραῖον χρωματιστὸν μανδήλιον ἢ σάρπαν μεταξίνην μὲ κροσσοὺς εἰς τὰ ἄκρα ἢ μαῦρον ὕφασμα εἰς σχῆμα μεγάλου μανδηλίου καὶ περιδένουν αὐτὸ εἰς τὴν κεφαλὴν διὰ δύο χονδρῶν χρυσοποικίλτων κορδονίων, τὰ ὁποῖα περιβάλλουν ὡς ὄφεις τὴν κεφαλὴν καὶ παρουσιάζουν γραφικώτατον θέαμα. Τὰς κνήμας ἀφήνουν γυμνάς, εἰς δὲ τοὺς πόδας φέρουν ἀρχαιοπρεπῆ πέδιλα, κατάλληλα διὰ τὴν ἄμμον τῶν ἐρήμων καὶ τοὺς βράχους τῶν ὀρέων.

Αἱ γυναῖκες τῶν Βεδουίνων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συμπαθῶν φυσιογνωμιῶν, δὲν καλύπτουν τὸ πρόσωπον, ἐνδύονται δὲ σχεδὸν ὅπως αἱ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ γνωσταὶ γιουρούκισσες καὶ ὡς αἱ φελλάχισες τῆς Αἰγύπτου. Οἱ Βεδουῖνοι αὐτοί, οἱ ὁποῖοι συχνάκις ἔδωκαν ἀφορμὴν δι' ἐπαναστατικῶν πραξικοπημάτων νὰ γίνῃ περὶ αὐτῶν ἀρκετὸς λόγος, εἶνε ξηροὶ τὴν κρᾶσιν μὲ ὡραῖα χαρακτηριστικὰ Καυκασίας φυλῆς, ζωηροί, εὐφυεῖς, φιλόπονοι, ἀνήσυχοι καὶ ἀνυπότακτοι, ζῶσιν δ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βίον νομαδικόν, μὲ ἀχώριστον σύντροφον τὰ ὅπλα καὶ τὴν καρτερικὴν κάμηλον.

Ὀλίγον κατωτέρω σειρὰ ἀκαθάρτων ἀραβικῶν καφρείων, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν ὁποίων τὴν θέσιν καθισμάτων κατέχουσιν εἴδη ἀναπαυτικῶν σχοινοπλέκτων ἢ δερματοπλέκτων κλινῶν καὶ ἀνακλίντρων, ἐπὶ τῶν ὁποίων μακαρίως ἐξηπλωμένοι λάλοι θαμῶνες ροφοῦν τὸν Ὑεμένικον καφφὲν ἢ πληροῦν τοὺς ρώθωνάς των μὲ τὸν προ-

(1) Ἰωάν. Γ', 16, Ε', 25 κ.λ.π· Ματθ. ΙΑ', 27. ΚΗ', 19 κλπ Μαρκ ΙΓ', 32.

(2) Εἶναι ἐν γένει πολὺ εὔκολον νὰ ἐξηγήσῃ τις ἐν λεπτομερείᾳ τὴν χρῆσιν τῶν δύο τούτων ὀνομάτων ἀναλόγως τῶν συμφραζομένων προβλ. π.χ. Ἰωάν. Γ', 14. 16.

σφιλῆ των ταμβάκον ἢ καπνίζουν τοὺς ὑψηλοὺς χαλκίνους ναργιλέδες, τὰ μαρκούτσια τῶν ὁποίων ἐξαιρετικῶς εἰς τὴν Ἀραβίαν εἶναι καταπληκτικοῦ μήκους. Εἰς τὸ βάθος δὲ τῶν καφφείων ἀκούονται αἱ φωναὶ αἱ βραχναὶ καὶ μονότονοι τῶν ἰθαγενῶν ἀοιδῶν, οἵτινες τῇ βοηθείᾳ τυμπανοκρούστου ἢ αὐλητοῦ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τυφλοῦ, ᾄδουν ἄσματα νανουριστικὰ καὶ προσελκύουν συνεχῶς πελάτας. Μέσα δὲ εἰς τὴν κίνησιν ταύτην τοῦ δρόμου παρατηρεῖ τις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀσχήμους μαύρους ἄνδρας καὶ γυναῖκας τῆς Ἀφρικῆς, εἴλωτας λάθρα κομισθέντας ὑπὸ σωματεμπόρων ἐκ τῆς γειτονικῆς Ἠπείρου καὶ πωληθέντας ἐδῶ, νὰ διέρχωνται μὲ ὑδροφόρους δερματίνους σάκκους ἢ ἐκ λευκοσιδήρου κάδους εἰς τὴν κεφαλήν, νὰ φωνάζουν μὲ ἐκνευριστικὴν φωνὴν «νερό, γλυκὸ νερό». Εἰρήσθω δὲ ἐν παρόδῳ ὅτι ἡ πόλις πάσχει ἀπὸ λειψυδρίαν καὶ τὸ ὕδωρ, ὅπερ πίνουν πάντες, εἶνε τῆς θαλάσσης καθαριζόμενον διὰ καταλλήλου μηχανῆς. Ἀλλοῦ πάλιν βλέπει τις πλανοδίους σαρικοφόρους μὲ μεγάλα ὡς πλάστιγγας ἰχθυοπωλῶν θυμιατὰ νὰ περιφέρωνται καὶ νὰ θυμιάζουν ἐπὶ μικρᾷ ἀμοιβῇ τὰ καταστήματα μὲ εὔοσμον λιβάνιον, ἡ ὀσμὴ τοῦ ὁποίου ὑπενθυμίζει εἰς τὸν ξένον, ὅτι εὑρίσκεται εἰς τὴν χώραν, ἣν ὁ Ἡρόδοτος ἐξεθείασε διὰ τὸ λιβάνι της καὶ τὰ ἀρώματά της.

Εἰς τὴν ὁδὸν ἐν γένει ταύτην θὰ συναντήσῃ τις τὴν ζωὴν τῶν ἰθαγενῶν τῆς Ἀραβίας, ὅλους τοὺς ποικίλους καὶ περιέργους τύπους, οὓς ἀντιπροσωπεύει ἡ χώρα καὶ ἐδῶ, ὡς ἐν καλειδοσκοπίῳ, παρελαύνει ὁλόκληρος ἡ Μωαμεθανικὴ Ἀνατολή, γνησία, ἀνυπόκριτος, διατηροῦσα τὴν ἀρχικήν της χροιάν, ἣν δὲν ἐπηρέασεν ἀκόμη οὐδεμία ξένη ἐπίδρασις. Εἰς τὴν ὁδὸν προσέτι ταύτην θὰ ἐπιτύχῃ εὐκολώτερον ὁ ξένος νὰ ἴδῃ διερχόμενον τὸ ὡραῖον φῦλον ἢ μᾶλλον τὰς γυναῖκας τῆς Τζέδδας· καὶ λέγω τοῦτο, διότι αἱ γυναῖκες τῆς Τζέδδας ἐνδύονται ὅλως ἀδιαφόρως τῶν ἐκτὸς τῆς πόλεως καὶ τῶν ἄλλων μερῶν. Ὁ ἐπισκεφθεὶς τὴν Τζέδδα, καὶ μὴ ἀντικρύσας γυναῖκα ἰθαγενῆ δὲν εἶδεν ἓν ἀρκετὰ ἀξιοπερίεργον θέαμα. Εἰς οὐδὲν μέρος ἴσως αἱ γυναῖκες τῶν Μωαμεθανῶν ἐνδύονται τόσον ἄσχημα, τόσον ἀφιλοκάλως.

Τίποτε τὸ γυναικεῖον τὸ θηλυπρεπές, τὸ χαριτωμένον, τὸ ὡραῖον. Μία ἐκ μελανοῦ ὑφάσματος κουκοῦλα καλύπτει τὴν κεφαλὴν καὶ κατέρχεται ἔμπροσθεν μέχρι τῶν ὀφρύων, ὄπισθεν δὲ καὶ πέριξ μέχρι τῶν μηρῶν. Ἐσωτερικῶς ὅμως θέτουν σκοῦφον, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὑψηλότερον πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ ἡ ἄνωθεν τοῦτο ριπτομένη ὡς εἴρηται καλύπτρα παρουσιάζει τὸ θέαμα καλυμαυχίου χαμηλοῦ, κεκαλυμένου μὲ τὸ ἐπανωκαλύμαυχον. Τὸ πρόσωπον καλύπτεται αὐστηρότατα διὰ μαύρης ἢ λευκῆς ἀδιαφανοῦς καλύπτρας, ἀρχομένης ἐκ τῶν ὀφρύων (ἐκεῖ ὅπου τελειώνει ἡ καλύπτρα τῆς κεφαλῆς) καὶ μεσολαβεῖ στενωτάτη σχισμή, μόλις ἐπιτρέπουσα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ βλέπουν. Ἡ καλύπτρα αὐτὴ ἔχει τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος περιτραχηλίου ἱερέως. Ἐκεῖνο ὅπερ καθιστᾷ ταύτας περισσότερον ἀσχήμους εἶνε ἡ ἀπὸ τὴν μέσην καὶ κάτω περιβολή. Τὰ σκέλη των εἶνε ὁρατὰ μέχρις ὀλίγον ἄνωθεν τῶν γονάτων, διότι ἐκτὸς τῆς ἀσχημοτάτης στενῆς μακρᾶς περισκελίδος, ἐρυθρᾶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἢ κιτρίνης, δὲν περιβάλλονται ἄλλο τι. Εἰς τοὺς πόδας φέρουν χονδρὰς χαμηλὰς περικνημῖδας καὶ κίτρινα χονδροειδῆ χωστὰ σανδάλια, μετὰ κιτρίνων δερματίνων ἐμβάδων. Γυναῖκές τινες, καὶ αὗται ὑποθέτω νὰ εἶνε Περσίδες ἢ Ἰνδιάναι, καλύπτουν ὁλόκληρον τὸ σῶμα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν διὰ μιᾶς καλύπτρας ἐν εἴδει σάκκου, ἡ ὁποία περιορίζει ἐντὸς καὶ τὰς χεῖρας· εἰς τὴν θέσιν δὲ τῶν ὀφθαλμῶν ὑπάρχουν δύο ὀπαὶ προφυλαγμέναι διὰ σταυροειδῶν νημάτων μικροῦ τεμαχίου ἐταμὶν ἢ δαντέλλας καὶ διὰ μέσου αὐτῶν κατορθοῦν νὰ βλέπουν.

ΤΑ ΧΑΛΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΓΕΙΟΥ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ. — ΜΩΣΑΪΚΟΝ ΕΘΝΩΝ. — 800000 ΠΡΟΣΕΥΧΟΜΕΝΟΙ.

Οἱ καθ' ὁμάδας βιοῦντες θεωροῦν ὡς ἀρχηγὸν ἕνα τὸν ἐπὶ ἀνδραγαθίᾳ, ἡρωϊσμῷ, πλούτῳ ἢ θρησκευτικῇ μορφώσει ἢ ἐμπνεύσει διακρινόμενον, ὃν ὀνομάζουν Σέχα καὶ τοῦτον πιστῶς ἀκολουθοῦν, ἐν ὅσῳ ἄλλος τις ἱκανώτερος δὲν τοὺς προσηλυτίσῃ. Τοιοῦτοι ἀρχηγοὶ ἦσαν π. χ. οἱ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἀπασχολήσαντες τὴν τουρκικὴν Κυβέρνησιν ἀνυπότακτοι Σαΐδ—Ἰδρὶς καὶ Γιαχγιὰ Ἰμάμης τῆς Ὑεμένης, πρὸς καθυπόταξιν τῶν ὁποίων ἐθυσιάσθησαν ματαίως χιλιάδες τούρκων στρατιωτῶν.

Ἡ εἰκών, τὴν ὁποίαν παρουσιάζει ἡ Τζέδδα, καθ' ὃν χρόνον ἐξακολουθεῖ ὁ χείμαρρος τῶν προσκυνητῶν νὰ κατακλύζῃ τοὺς δρόμους καὶ ὅλας τὰς γωνίας τῆς πόλεως, δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς ἀπέραντον μάνδραν, ἐντὸς τῆς ὁποίας εἰσάγονται ἀτάκτως ἀμέτρητοι ἀγέλαι ζῴων, διὰ τὰ ὁποῖα οὐδεὶς ὑπάρχει νὰ φροντίσῃ τί θὰ φάγουν καὶ τί θὰ πίουν καὶ πῶς θὰ διανυκτερεύσουν. Τὰ ἀτμόπλοια συνεχῶς καταφθάνουν ἀπὸ διάφορα μέρη καὶ σχηματίζεται μέγας στόλος, δίδων ἐξαιρετικὴν ζωὴν καὶ κίνησιν εἰς τὸ συνήθως μονότονον, ἤρεμον καὶ ἄχαρι πανόραμα τοῦ λιμένος, αἱ δὲ ζαμποῦκαι ἀσφυκτικῶς πληρωμέναι, ἀποβιβάζουν, δίκην ἐμπορευμάτων, καθ' ἑκάστην χιλιάδας νέων προσκυνητῶν.

Οἱ περισσότεροι καχεκτικοί, ἀσθενεῖς, ἐξηντλημένοι ἐκ τοῦ μακρυνοῦ ταξειδίου, γέροντες κατεσκληκότες καὶ ἡμιθανεῖς ἀποτελοῦν οἰκτρὸν θέαμα, καθιστάμενον οἰκτρότερον, ὅταν ἡ βροτολοιγὸς Χολέρα, ἡ ἔχουσα μόνιμον τὴν κατοικίαν της ἐδῶ, λάβῃ εἰς χεῖράς της τὴν γνωστήν... θεριστικήν της μηχανὴν καὶ ἐπιπέσῃ κατὰ τῶν ἀνθρωπίνων αὐτῶν σταχύων. Ἡ νόσος ὅμως αὕτη δὲν αἰσθάνεται ἡν μεγάλην της ὄρεξιν, εἰ μὴ ἀφ' οὗ οἱ προσκυνηταὶ ἐκτελέσουν τὰ θρησκευτικά των καθήκοντα καὶ ὅταν ἑτοιμάζωνται πρὸς ἀναχώρησιν ἵνα φαντασθῇ ἕκαστος τὴν εἰκόνα τῆς πολυνέκρου μάχης, καθ' ἣν ὑπὸ τὸ ἀκόρεστον δρέπανον τῆς Χολέρας βοηθούσης πάντοτε καὶ τῆς ἀδελφῆς της πανώλους, πίπτουν ἡμερησίως ἑκατοντάδες πιστῶν ὀπαδῶν τοῦ Προφήτου. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ — πλεῖστοι εὔποροι — ἐκκινοῦντες ἀπὸ τὴν Ἰλλουζιόν, ὅτι ἔρχονται εἰς τὸν ἐπίγειον παράδεισον ὅπου ῥέει τὸ μέλι καὶ τὸ γάλα, εἰς τὴν θρυλλικὴν πατρίδα τοῦ Μεγάλου Ρασσούλ, τῆς ὁποίας ἡ κηδεμονία εὑρίσκετο εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ εὐλαβοῦς Χαλίφου τῆς Κ)πόλεως, διέρχονται τὰς ἡμέρας των ὡς ἀλῆται, μὴ εὑρίσκοντες ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίναι, οὔτε νερὸ διὰ νὰ πίουν καὶ νιφθοῦν, οὔτε ἓν ἄσυλον νὰ διανυκτερεύσουν. Ὁ ξένος Εὐρωπαῖος, ὅστις θὰ εἶχε τὴν περιέργειαν νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Τζέδδαν, ἂς μὴ ζητήσῃ ξενοδοχεῖον ἢ ἑστιατόριον, διότι θὰ ὁδηγηθῇ εἰς καταγώγια κατάλληλα διὰ κτήνη. Εὐτυχῶς ὅτι καὶ ἐδῶ παρουσιάζεται σώτειρα ἡ Ἑλληνικὴ φιλοξενία. Οἱ ὀλίγοι — περὶ τοὺς 15 ἕλληνες — ἔμποροι, οἱ μόνοι μετὰ τῶν εὐρωπαίων προξένων ξένοι, ἀσχολούμενοι εἰς τὸ εἰσαγωγικὸν ἐμπόριον (ἀποικιακά, πετρέλαια, ὑφάσματα) κατορθοῦντες ἐν μέσῳ λαοῦ φανατικοῦ νὰ διευθύνουν τὴν ἐμπορικὴν κίνησιν, εἶνε οἱ παρήγοροι ἄγγελοι, οἱ ἀδελφοὶ τοῦ ἐλέους, εἰς τὰς κατοικίας τῶν ὁποίων ὁ διαβατικὸς ξένος εὑρίσκει ἀλησμόνητον περιποίησιν.

*
* *

Ἡ ἑβδόμη τοῦ μηνὸς Ζουλ—έλ—Χάζ εἶναι ἡ ἐσχάτη προθεσμία τῆς εἰς τὴν Τζέδδαν ἀφίξεως τῶν προσκηνυτῶν, διότι τὴν ἐννάτην τοῦ ἰδίου μηνὸς δέον νὰ εἶνε πάντες εἰς τὴν Μέκκαν—εἰς τὸν Λόφον Ἀραφάτ—ἵνα παρίστανται ἀπαραιτήτως εἰς τὸ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τελούμενον ἐκεῖ Μέγα Προσκύνημα. Πόσοι ἀτυχεῖς, ἀναχωρήσαντες πρὸ δύο μηνῶν ἀπὸ μακρυνὰς χώρας καὶ δι' ἕνα ἢ ἄλλον λόγον καθυστερήσαντες εἰς τὸν δρόμον, δὲν προφθάνουν — ὡς αἱ μωραὶ Παρθένοι—νὰ παρευρεθοῦν εἰς τὸ Ἀραφάτ, καὶ οὕτω οἱ κόποι καὶ τὰ ταξειδιωτικά των βάσανα ἀποβαίνουν μάταια!

Τὸ Διεθνὲς Ὑγειονομεῖον, γνωρίζει ἐκ τῆς στατιστικῆς τὴν ὁποίαν κρατεῖ, πόσοι καὶ πόθεν εἶνε οἱ διὰ Τζέδδας εἰσαγόμενοι προσκυνηταί: Κατὰ πληροφορίας τῆς εἰρημένης ὑπηρεσίας, ἧς οἱ πλεῖστοι ὑπάλληλοι ἦσαν Ἕλληνες, τὸ ἔτος τῆς ἐκεῖ μεταβάσεώς μας, εἶχον καταφθάσει εἰς Τζέδδα 90051 προσκυνηταί, προερχόμενοι ἀπὸ τὰς Ἰνδίας, Ἀφγανιστάν, Βουχάραν, Ρωσσίαν, Ἰάβαν, Κίναν, Περσίαν, Αἴγυπτον, Συρίαν, Ἀνατολήν, Ρούμελη, Ἰράκ, Ὑεμένην, Ἀβησσυνίαν, Ζανζιμπάρ, Ἄδρα, μούτ, Σομαλίαν, Μαρόκον, Σουδάν, Ἀλγέριον, Σιάμ, Τρίπολιν, Μασκάτην, Βοσνίαν καὶ Νότιον Ἀφρικήν. Οἱ περισσότεροι προέρχονται ἀπὸ τὰς Ἰνδίας, Ἰάβαν, Αἴγυπτον καὶ Ἀνατολήν.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον αὐτοί, οἱ διὰ Τζέδδας προσερχόμενοι (ἀτμοπλοϊκῶς) οἱ ἀποτελοῦντες τὴν ὁλότητα τῶν ἐν Μέκκᾳ παρισταμένων κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς 9 τοῦ μηνὸς Ζούλ-ἐλ-Χάζ, εἰς τὸ Μέγα προσκύνημα τοῦ Ἀραφάτ. Ὁ σιδηρόδρομος τῆς Χετζάζης, ὁ ἑνώνων τὴν Δαμασκὸν μετὰ τῆς Μεδίνας (ὁλικὴ ἀπόστασις 1300 χιλιομέτρων) εἶνε ἐπίσης σπουδαία ἀρτηρία προσκυνητοφορίας, διότι ἄνω τῶν 50 χιλιάδων Τούρκων καὶ Συρίων ἀκολουθοῦν τὴν ὁδὸν ἐκείνην, ὡς ἄλλως τε ἐγίνετο καὶ πρὸ τῆς κατασκευῆς τῆς σιδηροδρομ. γραμμῆς. Ἄλλοι τόσοι ἔρχονται διὰ ξηρᾶς μὲ καραβάνια ἀπὸ τὴν Μεσοποταμίαν, Περσίαν, τὴν κεντρικὴν σπουδαίαν ἐπαρχίαν τῆς Ἀραβίας, τὸ Νέδς, τὴν πατρίδα τῶν Βαχαμπητῶν, ἀπὸ τὸ ἀνεξάρτητον Σουλτανᾶτον Ὀμάν (Ν. Α. γωνία τῆς Ἀραβίας) τὸ Ἀδραμούτ, (Ν. λωρὶς τῆς Ἀραβίας), τὸ ὀρεινὸν Ἀσσὶρ καὶ ἀπὸ τὴν καφεπαραγωγὸν Ὑεμένην.

Οἱ πιστοὶ αὐτοὶ προσκυνηταὶ προτιμοῦν τὴν διὰ ξηρᾶς μετάβασιν, μὲ ὅλους τοὺς κόπους τὰς κακουχίας καὶ τοὺς κινδύνους, πρὸς ἀπομίμησιν τῆς πορείας, ἣν ἔκαμεν ὁ Προφήτης Μωάμεθ ἀπὸ Μεδίνας εἰς Μέκκαν, ὅταν τῷ 640 μ. χ. ἀκολουθούμενος ὑπὸ 90 χιλιάδων προσκυνητῶν καὶ μέγαν ἀριθμὸν προβάτων κεκοσμημένων μὲ ἄνθη καὶ ποικιλοχρώμους ταινίας, μετέβαινεν ἐπισήμως νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἱερὸν προσκύνημα.

Ἂν εἰς τοὺς ἀνωτέρω ἀριθμοὺς προσθέσωμεν καὶ τοὺς ἐκ τῆς πόλεως Μεδίνας καὶ Τζέδδας ἐντοπίους προσκυνητάς, καθὼς καὶ τοὺς κατοίκους τῆς Μέκκας, ἔχομεν ὁλικὸν ἄνω τῶν 300 χιλιάδων Μωαμεθανῶν προσευχομένων ὁμοῦ παρὰ τὸν ἱερὸν λόφον Ἀραφὰτ τὴν ἑσπέραν τῆς 9ης τοῦ μηνὸς Ζοὺλ-ἐλ-Χάζ.

(Εἰς τὸ προσεχὲς τὸ τέλος)

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ

ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ

Ο ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ. — Καθὼς προαναγγείλαμεν, ἀπὸ σήμερον ἀρχίζομεν τὴν δημοσίευσιν τοῦ περισπουδάστου ἔργου τοῦ Frédéric Godet «ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς» κατὰ γλαφυρὰν μετάφρασιν τοῦ νέου συνεργάτου μας κ. Κωνστ. Μεταλληνοῦ. Ἐλπίζομεν ὅτι τὸ ἐκλεκτὸν ἀναγνωστικὸν κοινόν μας θὰ παρακολουθήσῃ ἐπισταμένως τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἀνωτέρω καὶ θ' ἀποκομίσῃ ἀσφαλῶς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τὴν ἀληθινὴν εἰκόνα περὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ Ἱδρυτοῦ τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας.

ΔΓ' ΕΚΕΙΝΟΥΣ ΠΟΥ ΓΡΑΦΟΥΝ ΚΑΙ ΕΚΕΙΝΟΥΣ ΠΟΥ ΔΙΑΒΑΖΟΥΝ.— Ὁ τακτικός μας συνεργάτης κ. Μιχαὴλ Γ. Πετρίδης δημοσιεύει σήμερον μίαν θαυμασίαν τεχνοκριτικὴν μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ποίησή μας κ' ἡ Ἑλληνική φύση». Τὴν συνιστῶμεν ἀπὸ αἴσθημα πατριωτισμοῦ νὰ τὴν ἐνστερνισθοῦν ὄχι μόνον ἐκεῖνοι ποῦ καθ' ἑκάστην ἐμφανίζουν εἰς τὴν δημοσιότητα ἔργα εἰς τὰ ὁποῖα ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἐμπνέονται ἀπὸ μίαν ἐγκληματικὴν ξενομανίαν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ποῦ διαβάζουν, διότι ἀπ' αὐτοὺς καὶ μόνον ἐξαρτᾶται νὰ γίνῃ τὸ κακὸν μεγαλύτερον ἢ νὰ καταπνιγῇ ἡ τρομερὰ αὐτὴ ξενομανία, διότι ἐκεῖνοι ποῦ διαβάζουν τὴν ἐνθαρρύνουν μὲ τὴν ἀγορὰν τῶν βιβλίων.

Ὁ «Παντογνώστης» αἰσθάνεται πραγματικὰ ἱερὸν πατριωτικὸν ῥῖγος ποῦ δημοσιεύει τὴν ἀνωτέρω μελέτην τοῦ ἐκλεκτοῦ του συνεργάτου.

Ὁ κ. Πετρίδης ἀντιμετωπίζει μετὰ πολλοῦ θάρρους καὶ πολλῆς τέχνης ὅλους τοὺς νεολογογράφους, οἱ ὁποῖοι ἐν ᾧ ἐμπνέονται ἀπὸ τὴν φύσιν τῆς ὡραίας μας πατρίδος, ἐξωτερικεύουν πολὺ αἰσχρὰ τὴν ἔμπνευσίν των, ἀκολουθοῦντες κατὰ πόδας τοὺς ξένους συγγραφεῖς ἢ ἐν πολλοῖς ἀντιγράφοντες αὐτούς.

Ἐπὶ τέλους τίποτε δὲν θ' ἀπομείνῃ εἰς τὴν πτωχήν μας Ἑλλάδα; Ὅλα μας θὰ τὰ καταστρέψωμεν; Καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν λογοτεχνίαν μας, ἡ ὁποία μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἦτο ὁ βωμὸς εἰς τὸν ὁποῖον ἔθυεν ὅλη ἡ ὀφήλιος;

ΑΣΤΙΚΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ. — Τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς Διευθύνσεως τοῦ «Παντογνώστου» λίαν προσεχῶς ἱδρύεται ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπωνυμίαν Σύνδεσμος μὲ ἕδραν τὰς Ἀθήνας καὶ Τμήματα Ἐπαρχιῶν. Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ λάβουν γνῶσιν τῶν λεπτομερειῶν τοῦ σκοποῦ δύνανται νὰ προσέρχωνται εἰς τὰ Γραφεῖά μας καθ' ἑκάστην 2 1)2 — 6 1)2 μ.μ.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ — ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΑ

ΑΠΟ ΤΑ «ΠΑΡΑΦΥΛΛΑ»

ΤΡΕΙΣ....!

Δυὸ γυναῖκες μ' ἀγαπᾶνε
καὶ ἡ δυὸ μοῦ λὲν τρελλά.
Μὰ δὲν ξέρω ἂν μὲ γελᾶνε
ἢ μοῦ λὲν ἀληθινὰ
τὰ τρελλὰ τὰ θηλυκά.

Μὰ ἀπόφασι τὸ πῆρα
γιὰ νὰ μάθω τὸ σωστό.
Καὶ ἐρώτησα μιὰ χήρα.
— Κράτα μοῦπε καὶ τὲς δυὸ
πέρνα ὅμως κι' ἀπ' ἐδῶ.

Κ' ἔτσι ἐλύθη τὸ τρανὸ
τοῦτο πρόβλημα εὐθύς.
Κι' ἐκεῖ ποῦταν πρῶτα δυὸ
καὶ μοῦ λέγαν σ' ἀγαπῶ
ἔχουν γίνει τώρα τρεῖς.

ΑΛΚΙΒ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
(Ἄλκις Ἀλκαῖος)

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΕΡΕΖΑ

—Τερέζα.... Γέρω—Νώλη! Νὰ ἡ Τερέζα! Δὲν τὴν βλέπεις;; Στραβομάρα; Ἡ Τερέζα Γέρω—Νώλη!

Αὐτὲς ἦταν ἡ φωνές, ποὺ βγαῖναν ἀπὸ χίλια στόματα καὶ ποὺ 'τάραζαν τὴ σιγαλιὰ τοῦ δάσους. Πρώτη φορὰ τὶς ἄκουγα τόσο δυνατὲς τόσο ἀνήσυχες. 'Κεῖνοι, ποὺ καθόντουσαν γύρω μου δὲ δίνανε καμμιὰ προσοχή, φαίνεται πὼς ἦταν συνειθισμένοι ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀνακατωσούρα. Τοὺς ἄκουγα μόνο νὰ λένε μεταξύ τους: ὁ Γέρω—Νώλης καλὰ γλεντάει κάθε μέρα. Καλὰ νὰ τὰ παθαίνει ἀφοῦταν τόσο ἐπιπόλαιος....

Μὲ τὶς λέξεις αὐτές, καὶ μὲ τὶς φωνές, π' ἀκουγόντουσαν μέσα στὸ δάσος ξεπετάχθηκε μέσα μου τὸ ἑλληνικὸ μικρόβιο, ποὺ τὸ λένε περιέργεια. Σηκώθηκα λοιπόν, καὶ σὲ λίγο, τραβῶντας κάμποσο δρόμο μέσ' ἀπ' τὰ δέντρα, βρέθηκα μέσα στὸ κέντρο τῆς ἀντάρας:

Ἕνας Γέρως—ξεραγκιανός, ὀγδοντάρης, μὲ μιὰ μεγάλη κάτασπρη γενειάδα, κακοντυμένος, σκυφτός—σκυφτὸς ἀπ' τὰ χρόνια κι' ἀμίλητος ἀπ' τὶς πίκρες, καθότουνε κατ' ἀπ' τὸν ἴσκιο μιανῆς βαρυφορτωμένης κουκουναριᾶς κυττάζοντας χαμηλὰ στὴ γῆ καὶ παρακολουθῶντας μὲ προσοχὴ τὶς γραμμές, ποὺ 'χάραζε σ' αὐτὴ ἕνα στραβό—ραβδί, ποὺ τῶσερνε πάνου στὸ χῶμα. Γύρω του ἕνα μπουλοῦκι λουστρόπαιδα, πού, ἄλλα μὲ παληοπάπουτσα στὰ χέρια, ἄλλα μὲ παληοντενεκέδες, ἄλλα μὲ χοντρόπετρες καὶ μὲ χίλια—δυὸ βρωμοπράμματα, τὸν πείραζαν, τὸν κορόϊδευαν τραβῶντάς τον ἀπ' τὸ σακκάκι, ἀπ' τὰ μανίκια, τὰ παντελόνια πετῶντας του ὅ,τι μπορεῖ κανεὶς νὰ φανταστῆ καὶ φωνάζοντας ἀδιάκοπα:

— Γέρω—Νώλη, Κύρ—Νώλη, ἡ Τερέζα. Ἤτανε 'δῶ - χάμου πολιώρα καὶ σὲ 'γύρευε. Τὴν εἶδες τὴν Τερέζα; Σὲ γύρευε, ἤθελε νὰ σὲ 'δῆ ἡ Τερέζα.....

'Εσίμωσα στὰ παιδιὰ λίγο ταραγμένος καὶ κάμνοντας ὅ,τι ἔπρεπε νὰ κάνω τὰ συνεβούλεψα ν' ἀφήσουν τὸ Γέρω καὶ νὰ φύγουν, γιατὶ — ὅπως τοὺς εἶπα εἶναι τὸ μεγαλύτερο ἁμάρτημα νὰ κοροϊδεύουν τὰ παιδιὰ τοὺς Γέρους. 'Αλλά, γιὰ δυστυχία, δὲν εἰσακούστηκα. Ἡ φωνὲς γενήκαν μεγαλύτερες. 'Κύτταξα τὸ Γέρω — σάμπως νὰ τοῦλεγα — μὲ στενοχώρια: 'Εγὼ ἔκανα ὅ,τι μποροῦσα, ἔκανα τὸ καθῆκον μου — καὶ 'περίμενα νὰ τὸν 'δῶ καλά—καλά, νὰ καταλάβω — ἂν μποροῦσα — πιὰ ἦταν ἡ ἀφορμή, ποὺ τοῦκαναν τὰ παιδιὰ αὐτὰ τὰ μαρτύρια. Σὲ λίγο τὸν εἶδα νὰ σηκώνῃ λίγο τὸ χιονισμένο κεφάλι του σιγά—σιγά — λὲς κι' ἦταν τόσο βαρύ — καὶ νὰ μοῦ ρίχνῃ μιὰ θολή—θολὴ ματιά, ποὺ μέσα της μποροῦσα νὰ διαβάσω: ἄφτα τὰ παιδιὰ δὲν ξέρουν ἀκόμα τὰ βάσανα τοῦ κόσμου, κι' ἀνοίγοντας μὲ μιὰ ὁλοφάνερη βαριεστησίλα τὸ στόμα του μουρμούρισε μὲ μιὰ τρεμάμενη φωνή: Ψάχνω νὰ βρῶ τὴν Τερέζα μου.....

— Μά..... ποιὰ εἶν' αὐτὴ ἡ Τερέζα γέρω;;;

Σ' αὐτή μου τὴν ἐρώτηση δὲν ἀπάντησε, οὔτε καὶ σάλλες, ἔκλεισε τὸ στόμα του γιὰ καλά. Ἡ φωνὲς τῶν παιδιῶν ζωντάνεψαν περσότερο. Μοῦ 'πέρασε ἀπ' τὸ μυαλό, πὼς ἦταν κάποιος τρελλός. Τραβήχτηκα σιγά—σιγὰ κι' ἔφυγα....

*
* *

Ἤτανε ἴσα—μὲ δεκαέξη χρονῶν, μαθητὴς στὸ Λύκειο. 'Αρχοντόπουλο.

.... 'Κάθησε στὸ τραπέζι του, ἄνοιξε τὴν ἐρωτικὴ ἀλληλογραφία κι' ἀντέγραψε ἀπ' αὐτὴ ἕνα μεγάλο—μεγάλο γράμμα, ἔβαλε γιὰ ὑπογραφὴ ἕνα ψεύτικο ὄνομα «ὁ Βασιλάκης σου» τῶκλεισε καὶ τῶβαλε σ' ἕνα φάκελλο μὲ τὴν ἐπιγραφή: «Χρυσαλλίδαν» poste—restante 'Αθήνας.

Ἔγραψε σ' αὐτή, γιατὶ ὅλες κεῖνες, ποὺ ζητοῦσαν ἀλληλογραφία στὸ περιοδικό, αὐτὴ εἶχε τὸ καλύτερο ψευδώνυμο. 'Περίμενε πέντε, δέκα, εἴκοσι 'μέρες, μὰ ἀπάντηση δὲν ἔφτανε· ἔγραψε ἄλλο ἕνα γράμμα, τῶστειλε βιαστικά, μὰ καὶ σ' αὐτὸ δὲν εἶχε. 'Απελπίστηκε στὸ τέλος κι' ἔπιασε μ' ἄλλη ἀλληλογραφία, γιατὶ σκέφτηκε πῶς «ἡ χρυσαλλίδα» θάταν κανένα καλὸ κορίτσι καὶ δὲν ἤθελε ἐρωτικὲς ἀλληλογραφίες.

*
* *

Ὕστερα ἀπὸ τρία χρόνια ἔβγαλε τὸ Λύκειο. Προετοιμαζότανε τώρα σὰν πλουσιόπαιδο νὰ πάῃ στὴν πρωτεύουσα γιὰ νὰ σπουδάσῃ. Ἔφτιασε νέα κοστούμια, νέα παπούτσια, ρεμπούπλικες, κολλάρα, 'κονόμησε κι' ἕνα φοιτητικὸ μπαστουνάκι, κι' ἔτσι ἔγεινε νέος .... τῆς ἐποχῆς.

Στὴν 'Αθήνα δὲν ἔκανε τίποτ' ἄλλο παρὰ τὴν ἡμέρα 'γύριζε στὶς μπῦρες κι' στοὺς χοροὺς καὶ τὴ νύχτα στὰ θέατρα κι' ὅπου μπορεῖ κανεὶς νὰ φαντασθῆ γιὰ νὰ 'βρῆ τὸ μόνο πρᾶμμα ποὺ τοῦλειπε: Μιὰ ὥμορφη συμβία...

Ἤθελε νὰ παντρευτῆ σὰν τέλειος ἐπαρχιώτης, γιατὶ τοῦ ἄρεσε νὰ ζήσῃ σὰν οἰκογενειάρχης καλός. 'Επὶ τέλους ἀγάπησε κάποια μοδιστροῦλα καὶ στὶς δεκαπέντε μέρες τὴ στεφάνωσε.

*
* *

Ζοῦσαν μαζὶ εὐτυχισμένοι. 'Ο Νώλης ἦταν τώρα τύπος ἐπαρχιώτη οἰκογενειάρχη ἄφησε τὰ Θέατρα καὶ τὶς διασκεδάσεις κι' ἐφρόντιζε νὰ ζήσῃ τὴ γυναῖκα του καὶ τὰ δυὸ παιδιά του. Τὸ ἴδιο κι' ἡ Τερέζα, δὲν σκεφτότανε παρὰ μονάχα γιὰ τὸν ἄνδρα της καὶ τὰ παιδιά της, ὁ ἄλλος κόσμος ἄς καιγότανε. Ἡ ψυχή της ἦταν τόσον ἠπία ὥστε νὰ στοχάζεται ὅτι ἐκτὸς ἀπ' τὸν ἄντρα καὶ τὰ παιδιά της τίποτα σ' αὐτὸν τὸν κόσμον, οὔτε κοινωνία, οὔτε τίποτ' ἀπ' αὐτά...

'Αλλά, ὅπως εἶναι γνωστό, ἡ εὐτυχία σ' αὐτὸ τὸ κόσμο εἶναι μικρόχρονη. Σὲ λίγο διάστημα 'χάσανε καὶ τὰ δυό τους παιδιὰ ἀπὸ μιὰ βαρειὰ ἐπιδημία.

Ἤσανε κι' οἱ δυὸ ἀπαρηγόρητοι, μὰ περσότερο ἡ Τερέζα.

*
* *

Πέρασαν ἀπὸ τότες δέκα χρόνια. 'Ο Νώλης ἦταν τότε τριάντα χρονῶ κι' ἡ Τερέζα εἴκοσι πέντε. Δὲν ἔκαναν ἄλλα παιδιὰ καὶ 'ζοῦσε μὲ τὴν ἀνάμνησι τῶν δυό, ποὺ 'πέθαναν. Ὁ θάνατός τους τὴν εἶχε, βαθειὰ πληγωμένη κι' ἀπὸ τότε δὲ 'γέλασαν ποτὲς τὰ χείλη της. 'Ενῷ ἀπ' τ' ἄλλο μέρος ὁ Νώλης τἄχε λησμονήσει καὶ τόσο πολὺ μάλιστα, ὥστε 'πίστευε πῶς ὅλοι ἔτσι κάνουν καὶ πῶς ἡ Τερέζα κάποια ἄλλη στενοχώρια εἶχε κι' ὄχι αὐτὴ ποῦλεγε. Κι' ἔτσι το μυαλό του 'πῆγε σὲ κακό: Κάποιον ἄλλον ἀγαπάει ἡ κακοῦργα. Θὰ τὴν ἀνακαλύψω!.. Τὴν ἄκουγε πάλι, πού, ἀπὸ ἀδρότη, τοῦλεγε, νὰ βγαίνῃ ὄξω γιὰ νὰ μὴ στενοχωριέται, ποὺ τὴ βλέπει ἔτσι καὶ περσότερο ζωντάνευαν ἡ ὑποψίες του.

*
* *

'Ξημέρωνε καλοκαιριάτικη 'μέρα. Ἡ Τερέζα εἶχε ξεκινήσει ἀπὸ τὶς τρεῖς τὸ πρωΐ, σύμφωνα μὲ τὴν ἄδεια

ΑΠΟ ΤΟΥ ΠΡΟΣΕΧΟΥΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

ANDRÉ LICHTENBERGER

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΒΑΣΙΛΗΑΣ

Ὁ συγγραφεὺς εἶναι ἰδιαιτέρως γνωστὸς εἰς πάντας τοὺς παρακολουθοῦντας ἐν Ἑλλάδι τὰ ἀριστουργήματα τῆς Γαλλικῆς Λογοτεχνίας. Λεπτὸς καὶ ὀξὺς τὴν ἔκφρασιν, Στυλίστ μοναδικὸς μὲ τὸν «Μικρὸ Βασιληᾶ» του ἐμάγεψε ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τὸ παγκόσμιο ἀναγνωστικὸν κοινόν. Τὸ βιβλίον του τοῦτο κατὰ τὸ 1919 ἠριθμει 22 ἐκδόσεις τοῦ οἴκου «Plon—Nourrit» ἐξεδόθη δὲ καὶ εἰς πολλὰς ἐκδόσεις ἄλλας λαϊκὰς πάντοτε γενόμενον ἀνάρπαστον.

Ἡ ὑπόθεσίς του εἶνε ἁπλῆ καὶ ἡ ψυχολογία ἀπείρως λεπτή. Περιγράφει τὴν ἀνατροφὴν ἑνὸς μικροῦ βασιλέως μόλις ὀκτὼ ἐτῶν, τὰς ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὴν αὐλήν του, τοὺς Ὑπουργούς του, τοὺς καθηγητάς του κ.λ.π.. Ὁ εὐφυὴς συγγραφεὺς [ποῦ μᾶς ὑπενθυμίζει μὲ τὸ ἀνεξάντλητο χιοῦμορ του πολὺ τὸν δικό μας Ροΐδη] εἰς τὶς ἁπλὲς σκέψεις ἑνὸς μικροῦ παιδιοῦ ποῦ τὰ βλέπει ὅλα μὲ τὸ πρίσμα τῆς ἀφελείας του, ἐπιλαμβάνεται τῆς εὐκαιρίας νὰ εἰρωνευθῆ πολλὰ συμβατικὰ ψεύδη τοῦ καιροῦ μας, τὸν κοινοβουλευτισμό, τοὺς Ὑπουργούς, τὴν πάλην τῶν κοινωνικῶν τάξεων, τὴν θρησκοληψία, τὸ ξίππασμα τοῦ νεοπλουτισμοῦ κ.λ.π. Καὶ ὅλα αὐτὰ γίνονται τόσο ἄκοπα καὶ χαριτωμένα, ὥστε ὁ ἀναγνώστης δὲν εὑρίσκει στὴν ἀθῶα καὶ εὐγενικὴ σάτυρα, ἀπὸ τὴν ὁποία δὲν λείπουν καὶ στιγμὲς ἀληθινοῦ ἐνθουσιασμοῦ γιὰ τὶς ὡραῖες ὄψεις τῆς ζωῆς, οὔτε μιὰ στιγμὴ ἀνίας ἢ κἂν ἐλλείψεως ἐνδιαφέροντος.

Ὁ «Παντογνώστης» συνήθισε νὰ παρέχῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας του πάντοτε πράγματα ἐκλεκτά. Λοιπὸν ἐγγυᾶται ὅτι ὁ «Μικρὸς Βασιληᾶς» τοῦ ὁποίου ἡ δημοσίευσις θ' ἀρχίσῃ ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Ἰανουαρίου θὰ εἶνε τὸ ἐκλεκτότερο ἀπὸ ὅλα. Ἡ μετάφρασις περὶ ἧς ἄλλοτε θὰ γράψωμεν περισσότερα, ἐφιλοτεχνήθη μὲ περισσὴν ἐπιμέλειαν εἰς γλῶσσαν γνησίως δημοτικήν, ἁπλῆν καὶ ζωντανήν.

τοῦ Νώλη, κι' εἶχε πάει μὲ μερικὲς φιλενάδες της σὲ μιὰ ἐξοχικὴ ἐκδρομή. Στὸ σπίτι μέσα ἦταν ἐρημιά. Σηκώθηκε γρήγορα ἀπ' τὸ κρεββάτι του, νύφτηκε, κι' ἀμέσως ἄρχισε γενικὴ ἔρευνα, ἐπειδὴ στοχαζότανε πῶς θὰ κάλυφτε τίποτα, ποὺ νὰ μαρτυροῦσε τὴν «ἐνοχή» τῆς Τερέζας στὸ ἔγκλημα, ποὺ τῆς καταλόγιζε τὸ μυαλό του. Ἔψαξε παντοῦ . . . Στοὺς κανναπέδες, μπαούλα, βαλίτσες, πορτ—μονέ, φημεριδοθῆκες, κρεββάτια κι' ὅλα τὰ ἔπιπλα χωρὶς νὰ βρῇ τίποτα. Δὲν ἀπελπίστηκε καθόλου παρὰ κάθησε λίγο νὰ ξεκουραστῇ καὶ νὰ θυμηθῇ ποὺ ἀλλοῦ μπορεῖ νὰ κυττάξῃ. Σκέφτηκε πῶς δὲν κύτταξε στὶς μαξιλαροθῆκες, ἀμέσως σηκώθηκε καὶ ξερράφτοντας πρῶτα τὸ μαξιλάρι τῆς Τερέζας ἀδειάζει ἀπ' ὄξω τὸ περιεχόμενο— μπαμπάκια, πούπουλα, βασιλικὰ κ.λ.π.— τ' ἀνασκαλίζει μὲ τὰ χέρια του νευρικὰ ὡς πού, κατὰ διαβολικὴ σύμπτωσι, ξεχωρίζει ἕνα παληὸ καλοδιπλωμμένο χαρτί. Τ' ἀνοίγει. Τὰ γράμματα μισοσβυσμένα μόλις διακρίνονται· φαίνεται πῶς ἦταν συνέχεια ἀπὸ κάποιο μεγάλο γράμμα.

« .... Καὶ ἐὰν θέλῃς ..... ἔλα μαζί μου ..... Εἶμαι πλούσιος καὶ θὰ ζήσουμε ..... εὐτυχισμένοι. Πίστεψε πῶς ἅμα διάβασα ..... στὸ περιοδικό .... ἐπὶ τέλους σκότωσε τόν . . . . . .» κι' ἐξακολουθοῦσε ἐρωτικὸ γράμμα ποῦχε ὅπως φαίνεται συνέχεια καὶ σ' ἄλλο χαρτί . . . Ἡ μανία κι' ἡ ταραχὴ τοῦ Νώλη εἶν' ἀφάνταστη: Καλὰ τὸ κατάλαβα 'γώ. Μὲ κάποιον ἔχει ταραβέρια, ἐρωτικὰ ῥαβασάκια ἡ ἄπιστη· κι' ὄχι μονάχ' αὐτὸ θέλουν καὶ νὰ μὲ σκωτόσουνε. Ἐκδίκηση καὶ τίποτ' ἄλλο.. ἀμέσως στὸ δικηγόρο γιὰ διαζύγιο . . . χωρὶς ἀναβολή. . . . . .

*
* *

Εἶναι ἡ 'μέρα τῆς δίκης. Τὸ ἀκροατήριο γεμάτο ἀπὸ περίεργο κόσμο, ἀπολιθωμένο ἀπ' αὐτὸ τὸ κακὸ τῆς Τερέζας—ποὺ ποτὲ δὲ περίμενε ἀπ' αὐτὴ—παρακολουθοῦσε μ' ἐνδιαφέρο τὴ δίκη. Ἀποδεικνύεται μ' αὐτὸ τὸ γράμμα καὶ μ' ἄλλες ψευτιὲς ποῦπε ἀπ' τὴ μανία του ὁ Νώλης ἡ ἐνοχὴ τῆς Τερέζας καὶ διαλύεται ὁ γάμος. Ἡ Τερέζα δὲν εἰσακούστηκε σὲ τίποτα, δὲν εἶχε οὔτε δικηγόρο, γιατὶδὲν εἶχε λεπτὰ νὰ πληρώσῃ. Ἔκλαιγε, ἔκλαιγε, μὰ στὰ μάταια. Τελειώνωντας μόνο τὴν ἀπολογία της τόνισε κλαίγοντας «δὲν ξέρω τίποτ' ἀπ' αὐτά, εἴτε ἐχτροί μου θέλουν νὰ μὲ καταστρέψουνε εἴτε ὁ ἄντρας μου αὐτός, π' ἀγάπησα καὶ θὰ ἀγαπῶ πάντα, θέλει νὰ μὲ διώξῃ. Εἴτε τὸ ἕνα εἶναι εἴτε τὸ ἄλλο ἐγὼ εἶμαι ἀπροστάτευτο θῦμα..».

Ὕστερ' ἀπ' τὴν ἀπόφαση ὁ Νώλης ἔφυγε μὲ τοὺς φίλους του ἱκανοποιημένος. Ἡ Τερέζα βγαίνοντας ἀπ' τὸ δικαστήριο μονάχη τὸν εἶδε ἀπὸ μακρυά, τοῦ κούνησε λυπημένη τὸ χέρι λέγοντας δακρυσμένη: Χαῖρε γιὰ πάντα . . . . Ἤρε ἔπειτα ἕνα ἀπόκεντρο δρόμο καὶ πηγαίνοντας—πηγαίνοντας χάθηκε μέσα στὸ βάθος . . . . . .

*
* *

Ἀπὸ τότε κι' ὕστερα ἡ Τερέζα δὲν ἐφάνηκε πειὰ στὸ κόσμο . . . . . .

Τί εἶχε γείνει;; Ποῦταν πηγεμμένη;

Ἄγνωστο

Ὁ Νώλης ἔφτασε τὰ πενῆντα χρόνια χωρὶς νὰ παντρευτῇ γιὰ δεύτερη φορά. Ζοῦσε μονάχος σὰν καλόγερος στὸ σπίτι του διαβάζοντας—ὅλο διαβάζοντας.

*
* *

Βρισκόνταν στὸ γραφεῖο του. Διάβαζε ἕνα παληό βιβλίο ποῦχε νὰ τὸ πιάσῃ στὰ χέρια του ἀπὸ φοιτητής. Γυρίζοντας βιαστικὰ τὰ φύλλα γιὰ νὰ φθάσῃ σὲ κάποια «παραπομπή» σταματάει σ' ἕνα ἐμπόδιο. Ἦταν ἕνα παληὸ χαρτὶ ἀφῃσμένο μεσ' τὰ δυὸ φύλλα. Τὸ 'τράβηξε ὄξω καὶ ξετιλύγοντάς το βλέπει πῶς 'περιλάβαινε δυὸ φύλλα, κι' ἀπ' αὐτὰ τὸ πρῶτο ἄρχιζε «Ἀγαπητὴ Χρυσαλλίδα» καὶ προχωροῦσε μισοσβυσμένο ὁλόκληρο ἐρωτικὸ γράμμα.

Ὁ Νώλης ἤρθε στὰ περασμένα: ἔχει γοῦστο νἄναι κἄνα ἄλλο γράμμα τῆς ἀναθεματισμένης τῆς Τερέζας.

Βγάζει ἀμέσως 'κεῖνο τὸ φῦλλο ποῦχε παρουσιάσει στὸ δικαστήριο, τὸ σιμώνει καὶ βλέπει πῶς τὰ γράμματα εἶναι τὰ ἴδια τὸ βάζει μεσ' τὰ δυὸ φύλλα καὶ βλέπει, μ' ὁλοφάνερη ἔκπληξι, πῶς ταίριαζαν στὸ περιεχόμενο.

Ἀρχίζει νὰ διαβάζῃ ὁλόκληρο τὸ γράμμα. Κάνει στὸ τέλος καὶ διαβάζει τὸ ὑστερόγραφο. «. . . . Υ. Γ. Μὲ λένε Νώλη Φαναριώτη. Σοῦ γράφω μὲ τὸ ψευδώνυμο «Ὁ Βασιλάκης σου» γιατὶ θέλω σ' αὐτὸ νὰ μ' ἀπαντήσῃς, γιὰ νὰ μὴ μᾶς πιάσουνε . . . . »

Ὁ Γέρω-Νώλης τἄχασε :

— Μὰ τ' εἶν' αὐτό (!!) Δικό μου γράμμα ! Πότε . . . . Ἐγώ . . . . : ; Πότε τὄγραψα ; ; 1870 . . . . δηλαδή. . . . ὅταν ἤμουν μαθητής . . . . στὸ Λύκειο . . . . Τερέζα εἶσαι θῦμά μου !

Δὲν μπόρεσε νὰ 'πῇ περσότερα. Ἔπεσε σ' ἕνα καναπὲ λιποθυμισμένος.

Τὸ γράμμα, ποὺ παρουσίασε στὸ δικαστήριο ἦταν γραμμένο ἀπ' αὐτόν, αὐτὸς ἦταν ὁ . . . . ἐρωμένος τῆς Τερέζας, κανένας ἄλλος.

Εἶχε παρμένα στὸ λαιμό του μιὰ ἀνείξερη γυναῖκα, ποὺ τὸν ἀγαποῦσε εἰλικρινά.

*
* *

Ἀπὸ τότες ὁ Γέρω—Νώλης 'τρελλάθηκε....

Γυρίζει τώρα σκυφτός—σκυφτὸς στοὺς δρόμους μέρα καὶ νύχτα γιὰ νὰ βρῇ τὴν Τερέζα του, νὰ ἐξιλεωθῇ μπροστά της, καὶ σὲ βαρὺ χειμῶνα μέσ' στὸ δαιμονισμένο σφύριγμα τ' ἀγέρα ξεχωρίζει τὶς ὑστερνὲς φράσεις τῆς Τερέζας «..... εἶμαι ἀπροστάτευτο θῦμα....» .....«χαῖρε γιὰ πάντα....».

Τὰ παιδιὰ στὸ πέρασμά του ἀναστατώνουνται :

— Ἡ Τερέζα.... Γέρω—Νώλη ! Νὰ ἡ Τερέζα ! Δὲν τὴν βλέπεις ; Εἶναι κοντά σου. Θέλει νὰ σὲ 'δῇ ἡ Τερέζα Γέρω—Νώλη.....!

Κι' αὐτὸς ὑπομονητικά, θλιμμένος, σὰν νεκρὸς μουρμουρίζει ξερά—ξερά: Ψάχνω νὰ βρῶ τὴν Τερέζα μου.....

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΚΥΡΟΥΣΗΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΤΡΕΜΕ ΚΑΚΟΥΡΓΕ!

Στὰ παληὰ τὰ χρόνια ζοῦσε κάπιος ἠθοποιὸς τῆς αὐτῆς ἀξίας μὲ τὸν Μπαλαφάρα τὸ Γιάννη τὸ Κρῦο καὶ τὸ Κανέλλο ποὺ τὸν ἔλεγαν Κακούρη.

Ὁ Κακούρης ἠθοποιὸς τῆς κατωτέρας τάξεως (Μπουλουξῆς) μὰ μεγάλος θεατρίνος στὴν ἐποχή του ἔκανε περιοδεῖες μὲ μπουλουκάκια στὰ διάφορα χωριὰ τῆς Ἑλλάδας μὲ κἄπιο Θίασο ἀπ' αὐτοὺς ποὺ τὸ πρωῒ γράφανε τὰ ἔργα καὶ τὸ βράδυ τὰ παίζανε ! ! !

Ὁ μέγας λοιπὸν Θίασος, τοῦ μεγάλου τραγωδοῦ τῆς Ἑλλάδος (!) δεύτερο βραβεῖον Κομεντί, τρίτο Ὀντεόν! καθὼς αὐτοτιτλοφορεῖτο, μὲ τὸ μεγαλύτερον ρεπερτόριον τοῦ κόσμου ἀπαρτιζόμενον ἀπὸ τὰ κλασσικώτερα ἔργα, σὰν τὴν Γενοβέφα, ἡ Ὕπανδρος Γεροντοκόρη, Τρεῖς κλωτσὲς στὰ Σκοτεινά, τὸ Ρωχαλιτὸ Σύνθημα, ὁ Πλαστὸς Φούρναρης, ἢ Σταχτοποῦτα, (ὄχι βέβαια τοῦ Παντελῆ Χόρν ! !) καὶ ἄλλα, ἔφθασε τὸ ἀπόγευμα μιᾶς καλοκαιριάτικης ἡμέρας σ' ἕνα χωριουδάκι τῶν Θηβῶν καὶ προκήρυξε γιὰ τὸ ἴδιο βράδυ παράστασι, σὰν καλὸς ποῦ ἦτο ὁ Θεατρώνης γιὰ νὰ μὴ χάσῃ τὴν εἴσπραξι ἔστω καὶ μιανῆς βραδυᾶς ! !

Οἱ ἠθοποιοὶ τοῦ Θιάσου ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ θιασάρχη Κακούρη, μόλις ἔφθασαν ὁδοιπορικῶς ! ! ! στὸ χωριό, ἐφρόντισαν ἀμέσως νὰ ἐξοικειωθοῦν μὲ τὸ ἄγνωστο περιβάλλον τοῦ χωριοῦ καὶ πρὸ παντὸς νὰ βροῦν κατοικίες καὶ τὸ κατόρθωσαν ἄλλωστε χάρις εἰς τὴν μοναδικὴν τέχνην τῆς ἐξοικειώσεως τῶν ἠθοποιῶν τοῦ τότε καιροῦ καὶ τοῦ σημερινοῦ ! ! Ὁ δὲ Κακούρης μὲ τὸ Ζὲν—Πρεμιὲ τοῦ Θιάσου κατευθύνθησαν σ' ἕνα ταβερνεῖον γιὰ νὰ συζητήσουν γιὰ τὸ ντεμπούτο τῆς βραδυᾶς ἐκείνης ποῦ ὅπως ἔλεγεν ὁ Κακούρης ἔπρεπε νὰ βάλλουνε ἕνα ἀπὸ τὰ καλύτερα ἔργα, ποῦ νἄχῃ μέρος ὅλος ὁ Θίασος γιὰ νὰ παρουσιάσουν σύνολον ! ! !

Ὁ ἄλλος ἐπέμενε νὰ ντεπουτάρουνε μὲ κωμωδία ἢ μὲ φάρσα . . . . ὁ δὲ Κακούρης ἤθελε καλὰ καὶ σώνει δρᾶμα σὰν δραματικὸς δὰ ποῦ ἤτανε ! ! ὅπου στὸ τέλος ὑπερίσχυσε ἡ γνώμη τοῦ Κακούρη καὶ ἀποφασίσανε ν' ἀρχίσουν μ' ἕνα τετράπραχτο κοινωνικὸ δρᾶμα ὑπὸ τὸν τίτλον. «Τὸ Λάθος τῆς Δικαιοσύνης καὶ ὁ Κακοῦργος Ἀνακριτής».

Ὁ Κακούρης πῆρε ἕνα μολύβι καὶ μερικὰ φύλλα ἐπιστολῆς καὶ ἀρχίνησε μέσα στὸ ταβερνεῖο κουτσοπίνοντας μὲ τὸν ἄλλον συνάδελφό του, τὸν Ζὲν—Πρεμιέ, νὰ συγγράφουν τὸ τετράπραχτον κοινωνικὸν δρᾶμα ποῦ θὰ παίζανε τὸ βράδυ . . . .

Τὸ δρᾶμα ἐπλησίαζε στὴ τρίτη πρᾶξι καὶ ἐκ παραλλήλου ἡ ὀκάδες πλησιάζανε τῆς τρεῖς, ὅταν καταφθάνουν ἐν σώματι οἱ ἠθοποιοὶ ζητοῦντες τὰ μέρη των γιὰ τὸ καινούργιο ἔργο.

Ὁ Κακούρης καὶ ὁ συνάδελφός του μισομεθυσμένοι ἔκαναν τὴ Διανομὴ καὶ τὴν Ἀνάλυσιν τοῦ ἔργου μέσα στὸ ταβερνεῖον ! ! καὶ οἱ μῦσται τῆς σοβαρᾶς τέχνης ! ! ἀφοῦ ἐπῆραν τὴ σχετικὴν προστάντζα διεσπάρησαν στὰ διάφορα κρασοπουλειὰ τοῦ χωριοῦ Ἀθάνατη Ρεστίνα.... πίνοντες καὶ μελετῶντες τοὺς καινούργιους ῥόλους των! ! Καὶ ὁ Κακούρης μεθυσμένος πιὰ ἐξακαλουθοῦσε νὰ γράφῃ τὴν τετάρτην πρᾶξιν τοῦ κοινωνικοῦ δράματος . . . .

Ἦταν 10 ½ πιὰ ἡ ὥρα ὅταν ὕστερα ἀπὸ μεγάλο κόπο κατώρθωσε νὰ σηκωθῇ ἡ στρατιωτικὴ κουβέρτα μὲ τὸ στέμμα ποῦχαν γιὰ αὐλαία, καὶ τὸ ἔργον ἄρχισε.

Ἡ πρώτη πρᾶξι πῆγε θαυμάσια ! καταχειροκροτήθηκε μάλιστα, καὶ ὄχι μόνον μὲ τὰ χέρια καὶ μὲ τὰ πόδια ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ στόμα ἀκόμα ἀπὸ τὸ φιλόμουσον κοινόν, καὶ ἀπὸ τὰ γκαρσόνια τοῦ καφενείου κατόπιν διδαχῆς τοῦ Κακούρη . . . .

Ξέχασα νὰ σᾶς πῶ πῶς τὸ Θέατρο εἶχεν ἐγκατασταθῆ μέσα σ' ἕναν παληο-καφενέ. Ἡ παράστασις ἐξακολουθοῦσε καλούτσικα. Ἡ δεύτερη καὶ ἡ τρίτη ἐπίσης, καὶ ἔτσι φτάσαμε αἰσίως στὴν τετάρτη πρᾶξι στὴν πιὸ ἐνδιαφέρουσα καὶ δραματικὴ ποῦταν τὸ φόρτε τοῦ Κακούρη.

Ἡ σκηνὴ ἔδειχνε σάλα δικαστηρίου ; ; ! ! Ἀλλοίμονον ! ! καὶ ὁ Κακούρης δεμένος μπροστὰ στοὺς δικαστὰς τρικλίζων ἀπὸ τὸ ἀπογευματινὸ μεθῦσι ἄκουγε τὴν κατηγορία του ἀπὸ τὸν πρόεδρο τοῦ δικαστηρίου . . . .

Ἡ ὑπόθεσις ἐξελίσσετο γύρω ἀπὸ ἕναν ἄνθρωπο ἀθῶο ποῦ τὸν κατηγοροῦσαν ὅτι διέπραξε πλεῖστα ὅσα κακουργήματα, ἐνῷ πραγματικὰ δολοφόνος καὶ ἔνοχος ἦτο ὁ πενθερός του ὁ ὁποῖος ἐτύγχανε νὰ εἶνε καὶ Εἰσαγγελεὺς(!) τοῦ Κακουργοδικείου ποῦ ἐδικάζετο ὁ κακοῦργος ἀθῶος.

Ὁ Κακούρης, σὰν πρωταγωνιστὴς ποῦ ἦταν, φυσικὰ ἔκανε τὸν συμπαθητικὸν καὶ ἀθῶο κακοῦργο... καὶ ὁ ἄλλος, αὐτὸς ποῦ τάπιναν ἀπὸ νωρίς, ἔκανε τὸν Εἰσαγγελέα—Πεθερό του. Ἡ τετάρτη πρᾶξις ἐξακολουθοῦσε ὅταν σὲ μιά σκηνὴ ἤτανε μιὰ φράσις τοῦ Εἰσαγγελέα ποῦ ἔλεγε στὸν κατηγορούμενο—Κακούρη.

— Τρέμε κακοῦργε, τρέμε βδελυρὲ δολοφόνε, τρέμε ἀπαίσιε κακοῦργε !

Ὁ ὑποβολεὺς λέγει τὴν φράσιν ὁλόκληρην εἰς τὸν Εἰσαγγελέα, ἀλλ' αὐτὸς ἀφ' ἑνὸς μεθυσμένος, ἀφ' ἑτέρου δέν εἶχε ἰδέαν τοῦ ἔργου τἄχασε καὶ δὲν ἤξερε τί νὰ πῇ.

Ὁ ὑποβολεὺς ἐπιμένει εἰς τὴν φράσι :

— Τρέμε κακοῦργε ! !

Γιατὶ αὐτὴ ἦταν τὸ πᾶν γιὰ τὴν ἐξέλιξι τοῦ ἔργου. Ἔπρεπε νὰ ἀπαντήσῃ ὁ κατηγορούμενος.

— Ἐσεῖς νὰ τρέμετε κύριε Εἰσαγγελέα καὶ ὄχι ἐγώ.

—(Κίνησις τοῦ Εἰσαγγελέα),

— Ἐσεῖς εἶσθε ὁ κακοῦργος καὶ ὁ ἔνοχος.

Ὁ ὑποβολεὺς ἐπιμένει:

— Τρέμε κακοῦργε, ὄχι σύ,—ὁ ἄλλος ὁ ἄλλος—πές το λοιπόν—ὄχι ἐσύ ! !

Δὲν μπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε, καλοί μου ἀναγνῶσται τὶ τρομερὸ πρᾶγμα ποῦνε στὸν ἠθοποιὸ νὰ τὰ χάνῃ ἐπάνω στὴ σκηνή, τὸ συλλογίζομαι μόνο κι' ἀνατριχιάζω....

Τέλος ὁ κόσμος ἄρχισε ἀπὸ κάτω τὸ σχετικὸ ψίθυρο καὶ γινότανε καὶ χάσμα.

'Ο Κακούρης νομίζοντας πῶς τὸ «τρέμε κακοῦργε» ἤτανε σημείωση τοῦ ἔργου, μήπως αὐτὸς δὲν τὸ εἶχε αὐτοκατασκευάσῃ ; ; ἀλλὰ ὁ οἶνος γάρ ! ! καὶ ὅτι ὁ ὑποβολεὺς ἔλεγε σ' αὐτόνε «Τρέμε Κακούρη» ἄρχισε νὰ τρέμῃ δεμένος ὅπως ἦταν ! !

— «Τρέμε κακοῦργε ξαναλέγει ὁ ὑποβολεὺς πιὸ δυνατά, πιὸ πολὺ κουνιότανε τρέμωντας ὁ Κακούρης.

— «Τρέμε Κακοῦργε».

Ἔτρεμε ὁ Κακούρης ! ! . . .

Ὅπου στὸ τέλος χάνει τὴν ὑπομονή του ὁ κακοῦργος ὁ Κακούρης ! καὶ γυρίζοντας στὸν ὑποβολέα τοῦ λέγει ἔξω φρενῶν.

— 'Αμ' τρέμω στὸ Θεό σου ! τἄκουσα . . . . παρακάτω, δὲ βλέπεις πῶς μελάνιασα ἀπὸ τὸ κούνημα ! !

Τὸ τὶ ἔγινε δὲν περιγράφεται. Τραπέζια, πάγκοι, καρέκλες καὶ ὅ,τι ἄλλο ὑπῆρχε στὸ Καφενεῖον βρεθήκανε ἐπὶ σκηνῆς ! !

Κακόμοιρε κακοῦργε Κακούρη. Θεὸς—χωρέστον. . . Τὸ ἴδιο βράδυ ὁ καλὸς Θίασος ὁδοιπορικῶς καὶ πάλιν ἐπῆγε σ' ἄλλο χωριὸ τῶν Θηβῶν γιὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν διακοπεῖσαν παράστασιν τοῦ κακούργου Εἰσαγγελέως ! ! ! !

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΑ

Η ΠΟΙΗΣΗ ΜΑΣ
Κ' Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΥΣΗ

Δὲ μπορεῖ νὰ χαραχτηριστῆ πολὺ ὑπερβολικὸς ὁ κ. Φ. Π(ολίτ,ς), ὅταν μιλώντας στὴν «Πολιτεία» γιὰ «Τὸ νειρο ποὺ δὲν τελειώνει» τοῦ Δ. Βουτυρᾶ γράφει, πὼς ἂν εἶχε κανεὶς τὸ κουράγιο καὶ τὴ δύναμη νὰποστηθίσῃ ὁλόκληρη τὴ μετασολωμικὴ νεοελληνικὴ φιλολογία καὶ νὰ καταγίνῃ ἔπειτα στὴν ἐπιμελημένη ἀνάγνωση ξένων λογοτεχνιῶν (προπάντων τῆς Γαλλικῆς), θὰ μποροῦσε νὰ καθορίσῃ «ἀσφαλῶς κ' ἐπακριβῶς» τίνος ἔργου ἀπομίμηση ἢ κι' ἀπήχηση, «κα ὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πιστή», εἶναι κάθε νεοελληνικὸ λογοτέχνημα.

Κ' εἶναι μὲν ἀληθινὸ (καὶ μονάχα ὑπερβολικοὶ ἢ κακόπιστοι μποροῦν νὰ τὸ ἀμφισβητήσουν), πὼς στὰ νεοελληνικὰ τῆς φαντασίας ἔργα καὶ μάλιστα στὴ λυρική μας ποίηση, στὸ εἶδος ποὺ φανήκαμε πιὸ γόνιμοι οἱ 'Ρωμιοί, ὑπάρχουνε καὶ στοιχεῖα «καθαρῶς» ἑλληνικά, ὅμως εἶναι τόσο λίγα, ὥστ' εὔκολα χάνονται μέσα στὸν ὠκεανὸ τῶν ξένων. Κι' αὐτὸ συνέβηκε, γιατὶ ἀπὸ τὴν ἵδρυση τοῦ 'Ελληνικοῦ Κράτους ἕως σήμερα προσέξαμε τόσο πολὺ στὰ ξένα, τὰ ὄχι πολλὲς φορὲς ἄξια κανενὸς λόγου, ὅσο παραμελήσαμε ἢ καλύτερα δὲν προσέξαμε διόλου στὰ δικά μας ποὺ ἡ ἀξία τους πολλὲς φορὲς ἀναγνωρίστηκε μεγαλύτερη κι' ἀπ' αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς πιὸ ἀδιάλλαχτους ξενόπληχτούς μας. Σὰν τοὺς φανατικοὺς φακίρες, ποὺ γιὰ χάρη τῆς ἄλλης, «τῆς μελλούσης» ζωῆς συνείθισαν ν' ἀγνοοῦν ὁλότελα τὸν πραγματικὸν κόσμο, ποὺ τοὺς περιτριγυρίζει, κατωρθώσαμε οἱ Νεοέλληνες νὰ ἐπιτύχουμε, ὥστε ἂν ὄχι ὅλη, μὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς λογοτεχνίας μας καὶ μάλιστα τῆς ποίησης μας «νὰ χάνεται σ' ἀνούσιες ἀπομιμήσεις ξένων σχολῶν καὶ φιλολογιῶν ἢ νὰ παραδέρνῃ μέσα σὲ χείμαρρο παιδιάτικης ῥητορείας» ὅπως ὁ ἴδιος Φ. Π. στὸ ἴδιο μέρος ποὺ ἀναφέραμε λέγει, κι' ἀγνοήσαμε, ὅπως ἔγραφα στὴ «Ν. Τέχνη» τοῦ 'Ιουνίου, τὸ περιβάλλο, ποὺ μέσα του «ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν», δηλ. τὴ γύρω μας κοινωνία, τὴν ἑλληνική, καὶ τὴ γύρω μας φύση, τὴν ἑλλαδική.

Μὰ ἀφίνοντας τὴν κοινωνία μας, ἂς δοῦμε σ' αὐτὴ τὴ μελετούλα, τὶ ἐχάσαμε σ' ἔμπνευση παραλείποντας κάθε φορά, σὲ κάθε τῆς Τέχνης ἔργο, ν' ἀνοίγουμε διάπλατα τὰ μάτια τοῦ κορμιοῦ καὶ τῆς ψυχῆς τὰ μάτια στὴν ὑπερθαύμαστη φύση μας, τὴ μακαριστὴ βουκέντρα αὐτὴ τῆς φαντασίας, ποὺ στάθηκε ἡ πιὸ σπουδαία ἀφορμὴ νὰ γεννηθῆ καὶ νὰ παρουσιαστῆ στὸν κόσμο τὸ ἔκπαγλο καὶ καταπληχτικὸ θαῦμα τῆς 'Ελληνικῆς Τέχνης.

Κάθ' ἔμπνευση, ποὺ γίνεται ἀφορμὴ νὰ κινηθῆ ἡ φαντασία μας καὶ νὰ μας δώσῃ κάπια παρόρμηση πρὸς δημιουργία, μπορεῖ νὰ εἶναι ἄμεση, ὅταν προέρχεται κατευθεῖαν ἀπ' αὐτὰ τὰ γύρω μας πράματα, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ γύρω μας κόσμο (ἀκόμη κι' ἀπὸ τὰ ζωηρὰ ἀπεικονίσματα τῶν γύρω πραγμάτων καὶ κινημάτων, ποὺ τἄχουμε στὴν ψυχή μας μέσ' ἀποτυπωμένα μ' ἀκρίβεια, γιατὶ κάθε μέρα τὰ βλέπουμε καὶ τὰ αἰσθανόμαστε μὲ τἄλλα μας αἰσθητήρια), μπορεῖ νἆναι κ' ἔμμεση, ὅταν ἐκπορεύεται ἀπ' ὅ,τι διαβάσαμε, ἀπ' ὅ,τι δηλαδὴ δὲν ἀντιληφθήκαμε μὲ τὶς αἰσθήσεις μας, μὰ ἀπὸ τῆς ἀνάγνωσης τὴν ἐπιρροὴ κι' ἀπὸ τῶν γραφομένων τὴν ὑποβολὴ ἀπεικονίσαμε μέσα μας, τόσο τελειότερα, ὅσο πιὸ πλούσιος εἶναι τῆς ψυχῆς μας ὁ διανοητικὸς καὶ συναισθηματικὸς κόσμος.

'Η πρώτη, ἀναντίρρητα εἶναι γνησία, πηγαία, ἔτσι νὰ πῶ ἔμπνευση. Κ' ἔχει τὸ πλεονέχτημα νὰ ἐπιδρᾷ πολὺ δραστικὰ στὴν ψυχή μας, νὰ διεγείρῃ πιὸ ζωηρὰ τὰ συναισθήματά μας καὶ νὰ κεντρίζῃ ἀποτελεσματικώτερα τὴ συνδυαστικὴ (καθὼς ἡ ψυχολογία τὴν ὀνομάζει) φαντασία μας. Οἱ μεγάλοι τεχνῖτες στὴ φύση καὶ στὴ ζωὴ ζητήσανε κάθε τους ἔμπνευση. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ ἔργα τους ἔχουνε τῆς γνησιότης καὶ τῆς εἰλικρίνειας τὴν ἀνεξάλειφτη σφραγῖδα.

'Η δεύτερ' εἶναι ἔμπνευση ἀδύνατη, ἀκαθόριστη, θαμπὴ σὰ «σκιᾶς ὄναρ» κατὰ τὴ φράση τοῦ τραγικοῦ. Τῆς λείπει ἡ διαύγεια κ' ἡ ἐνάργεια. Κι' ὅταν παρακινῆ, ὀκνὰ πάντα, τὴ φαντασία μας πρὸς παραγωγὴ ἔργου Τέχνης, μᾶς σέρνει, ἔστω καὶ χωρὶς νὰ θέλουμε, νὰ μιμηθοῦμε, λίγο ἢ πολὺ τὸν τεχνίτη, ποὺ μᾶς ἐχάρισε τὴν

ἔμπνευση αὐτὴ μὲ τὸ διάβασμα τοῦ βιβλίου του ἢ μὲ τὴ μελέτη τοῦ καλλιτεχνικοῦ του ἔργου.

Μετὰ τὴν ἐθνική μας ἀνάσταση τοῦ 21, ἔτσι ὅπως βρεθήκαμε «ἐκβαρβαρωθέντες» ἀπὸ τὸ βάρβαρο καταχτητή, χωρὶς Τέχνη, χωρὶς μορφωμένη ζωντανὴ γλῶσσα, δεμένοι μὲ τὶς ἁλυσσίδες τῆς λογιωτατίστικης γλωσσικῆς πρόληψης, στρέψαμε τὴν προσοχή μας ὅλη στὴ Δύση, ἀπ' ὅπου κι' ὄχι «ἐξ 'Ανατολῶν» ἐρχότανε πιὰ τώρα τὸ φῶς κάθε γνώσης, καὶ γιὰ νὰ παραγάγουμε κ' ἐμεῖς λογοτεχνία καὶ μάλιστα ποίηση διαβάσαμε τοὺς ξένους τεχνῖτες κι' ἀπ' αὐτοὺς γυρέψαμε κάθε μας ἔμπνευση,— ἔμμεση ἔμπνευση. Τὴν 'Ελληνικὴ φύση παραμελήσαμε ἐξαρχῆς καὶ κατόπιν πιὰ δὲν συνειθίσαμε καθόλου νὰ τὴ βλέπουμε ἀνοιχτόμματα καὶ ν' ἀντλοῦμε ἀπ' αὐτὴ βαθειές, πηγαῖες, γνήσιες, ἄμεσες ἐμπνεύσεις, ἱκανὲς μὲ τὴν καθαρότητα κ' ὑποβλητικότητά τους νά μας φέρουνε στὴ σύλληψη κ' ἐχτέλεση καλλιτεχνημάτων μεγάλης πνοῆς.

Κ' ἔτσι ὁ ὑπερύμνητος ἀπ' ὅλων τῶν ἐθνῶν κι' ὅλων τῶν γλωσσῶν τοὺς τεχνῖτες οὐρανὸς μας μὲ τὴν καταγάλανη φωτοχαρὰ του δὲν ἀξιώθηκε τῆς πρεπούμενης βαθειᾶς, προσεχτικῆς, ἐπίμονης ματιᾶς μας.

Κι' ἀγνοήσαμε τὸν ἥλιο μας τὸ φεγγοβόλο, ποὺ ὁλόχρυσος καὶ γλυκόφωτος χύνεται ἀπὸ τὰ θεόρατα ὕψη του στὰ ἱερὰ μας ἐδάφη καὶ ποὺ μήτε ἀδύνατος, σὰν ἄρρωστος, μᾶς παρουσιάζεται ὅπως τῶν βορεινῶν χωρῶν ὁ ἥλιος, μήτε ἀπελπιστικὰ ἐκτυφλωτικὸς, ὅπως στὰ θερμὰ κλίματα ξεπροβάλλει σχεδὸν ὅλες τοῦ χρόνου τὶς μέρες. Καὶ δὲν κοιτάξαμε μὲ μάτι καλλιτεχνικὰ ἐρευνητικὸ τὶς ποικίλες ἀπόχρωσες καὶ τοὺς γλυκόχρωμους κυματισμοὺς καὶ τὶς ἐναλλασσόμενες διαφοριτικὲς σκιὲς ποὺ δίνει ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ στὴ γύρω μας ἥμερη, μυριόθωρη φύση, καὶ ποὺ ξενοι μύστες τοῦ ὡραίου ὅσες φορὲς ἔτυχε ν' ἀντικρύσουν τὴ μαγεία τους, νόμισαν πὼς βρεθήκανε μέσα σὲ φαντασμαγορικοὺς κόσμους καὶ πίστεψαν ὅτι νείρονται τὸ πιὸ γλυκὸ τῆς ζωῆς τους ὄνειρο. Τὶ γιὰ μᾶς, ἂν οἱ παλιοὶ κάτοικοι τῆς κλασσικῆς αὐτῆς χώρας ἐξυμνήσανε μὲ τέτια περιπάθεια καὶ λατρέψανε μὲ τέτια κατάνυξη τὸν παντοδύναμον ὑπέρλαμπρο Φοῖβον 'Απόλλωνα, τὸ φωτοδότη πανώριο θεὸ καὶ τῆς μουσικῆς τὸν ἀχτινοβόλον προστάτη; 'Εμεῖς, ξενοπαρμένοι, βαλθήκαμε νὰ περιγράφουμε γκρίζες μέρες τοῦ Παρισιοῦ καὶ μαβιὰ δειλινά, μολυδιὲς ἑσπέρες καὶ θαμπὰ πρωϊνὰ τῶν βορεινῶν κι' ἀγνώστων μας μερῶν. Τὶ κι' ἂν μεγάλος νοσταλγὸς τῆς φωτοχαρᾶς τῶν μεσημβρινῶν μερῶν, ὁ Σκανδιναυὸς Ibsen δογμάτισε πῶς «μονάχ' ἀπὸ τὸ φῶς βγαίνουν οἱ ὀμορφιές»; 'Εμεῖς τὰ μάτια τἄχουμε λὲς γιὰ νὰ βλέπουμε τὰ ξένα, ποὺ μωρόπιστοι καθὼς εἴμαστε τὰ μεγαλοποιοῦμε καὶ τὰ ἐκθειάζουμε περισσότερο ἀπ' ὅσο πρέπει, τὴ στιγμὴ ποὺ οἱ ξένοι κοιτάζουν μὲ θαυμασμὸ κ' ἔκταση τὸ κάθε τι ποὺ ἐμεῖς περιφρονοῦμε ἁπλούστατα γιατὶ εἶναι δικό μας, ντόπιο. Ὅ,τι δὲν ἔρχεται κατευθεῖαν ἀπὸ τὶς Εὐρῶπες εἶνε χυδαῖο, τιποτένιο, ἀνάξιο καὶ γιὰ τὴν πιὸ μικρὴ κουβεντοῦλα· αὐτὸ ἔχουν ὡς ἀξίωμα οἱ ξενόπληχτοί μας.

'Ο φημισμένος Πορτογάλλος ποιητὴς Zoao de Barros, ποὺ ἦρθε τελευταῖα γιὰ νὰ «θύσῃ θυσίαν αἰνέσεως» στὴν ἀπέραντη φωτοπλημμύριστη 'Ελληνικὴ φύση, μᾶς ἔδωσε κι' αὐτός, ὅπως τόσοι ἄλλοι μεγάλοι πρωτίτερα, ἕνα μάθημα ἀγάπης πρὸς τὴ δική μας περικυκλωσιά, ὅταν διακήρυξε πὼς «καταγοητεύτηκε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ μας καὶ πὼς θαύμασε τὴν ἀτμόσφαιρά μας, ποὺ τὴ βρῆκε πιὸ διάφανη ἀπὸ παντοῦ ἄλλοῦ». «'Εδὼ στὴν 'Ελλάδα, εἶπε, αἰσθάνεται κανεὶς μ' ὅλη του τὴν ὕπαρξη, πρᾶμα ποὺ δὲν τὸ κατορθώνει ἀλλοῦ. 'Ο ἀέρας σας ἐξυψώνει τὸν αἰσταντικὸν ἄνθρωπο· τὸν κάνει πιὸ τέλειον· τόνε φέρνει πλησιέστερα πρὸς τὸ θεῖον ἀρχαῖον 'Ελληνικὸ πνεῦμα». Μὰ ἐμεῖς οἱ Νεοέλληνες μετὰ τὸν οὐρανό μας καὶ τὸν ἥλιο μας ἀγνοήσαμε τὴν ἑλληνικὴ γῆ, ποὺ τόσον ἐπάξια τὴν τραγούδησε ὁ Στ. Σπεράντσας στὸ κλασσικό του ποίημα «'Ελλάδα....'Ελλάδα!» Τὶ κι' ἂν ἡ εὐφάνταστη τοῦ ποιητικοῦ μας λαοῦ ψυχὴ τὴν ἔχει προσωποποιήσει, τὴν ἔχει ζωοποιήσει, παρόμοια ὅπως ἀπὸ τὰ προομηρικὰ χρόνια ἀκόμη γεμίζοντάς τηνε μὲ τερπνὲς θεότητες! Πόσο μποροῦμε, μὰ τὴν ἀλήθεια, νὰ ἐκμεταλλευτοῦμε καλλιτεχνικά: Τἀπαλόγραμμα βουνὰ μας, ποὺ καὶ κατοικίες θεῶν ἔχουν χρησιμέψει, ὅπως ὁ Ὄλυμπος, ἡ Ἴδη κ.τ.λ. καὶ ποὺ στὶς ὑπερήφανες κορφές τους καὶ τὰ δασωμένα πλάγια τους ὁ λαὸς μας τοποθέτησε τὶς μεγαλόσωμες λάμιες. Τοὺς γλυκόθωρους, πότε καταπράσινους καὶ πότε χρυσόχρωμους κάμπους μας, καὶ τὰ δροσερὰ ἀπὸ Κασταλίες πηγὲς λειβάδια μας, ὅπου στὰ παλιὰ χρόνια τρελλοπηδοῦσαν «αἱ Νύμφαι» καὶ χόρευαν ῥυθμικὰ «αἱ Μοῦσαι» μ' ἐπικεφαλῆς τὸν 'Απόλλωνα τὸν ἀπαράμιλλο λυριστὴ κι' ὅπου σήμερα ὁ λαὸς μας φαντάζεται τὶς Ξωθιὲς τὶς γαλανομμάτες. Τὰ ἱστορικὰ καὶ πολλοπαινεμένα μας ποτάμια, ποὺ τὰ προσωποποιήσαν οἱ παλιοί μας πατέρες, μὲ τὰ γλυκομουρμούριστα νερὰ τους. Τὶς λίμνες μας μὲ τὶς πρασινόθωρες θεότητές τους, μὲ τὰ μυθικὰ θηρία καὶ τέρατά τους, μὲ τὰ κρουσταλλένια ἀστείρευτα νάματά τους. Τὰ πάγκαλα νησιὰ καὶ νησάκια μας, μὲ τὶς ξεχωριστὲς καὶ διαφορετικὲς ὀμορφιὲς τους, τὰ «Λουλούδια αὐτὰ τοῦ Λεβάντη» ὅπως ἔχουν ὀναμαστῆ. Τὰ γραφικὰ χωριά μας καὶ τὶς πολιτεῖές μας, ποὺ ὅτι τυχὸν ὡραῖο τοὺς λείπει ἀκόμη ἀπὸ τὴν τέχνη, τὄχουνε πάρει ἀπὸ τὴ χαριτόβρυτη ἑλληνικὴ φύση.

'Αλλὰ περισσότερο ἀγνοήσαμε καὶ δὲν ἔχουμε ἐκμεταλλευτῆ καλλιτεχνικὰ τὴ γαλανή μας «πικροκυματούσα γλυκοθάλασσα», τὸ Αἰγαῖο καὶ τὸ 'Ιόνιό μας κυρίως, ποὺ εἶναι ζυμωμένα μὲ τὸν ἱδρῶτα καὶ τὸ αἷμα τῆς θαλασσόχαρης, τῆς πάντα ταξιδεύτρας, φυλῆς μας καὶ ποὺ δὲν ἔπαψαν νὰ τραγουδιοῦνται ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου καὶ τοῦ Αἰσχύλου τὰ χρόνια ὡς τὰ σήμερα (ποιὸς δὲν ἄνιωσε λ. χ. λαγγεμένο τὸ εἶναί του διαβάζοντας τὰ μεγαλόπνοα —μὰ τὶ κρῖμα ! ξενόγλωσσα—«ποιήματα τοῦ Αἰγαίου» τοῦ νέου ποιητὴ 'Εμπειρίκου ;) Στὴ θάλασσα τοποθέτησαν οἱ παλιοί μας πρόγονοι τὶς «Νηρηΐδες» κ' ἐμεῖς οἱ νεώτεροι τὶς Νεράϊδες καὶ τὶς Γοργόνες· ἡ θάλασσα πάντα μᾶς στάθηκε πλατύτατο στάδιο δράσης, προαγω-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'

Ἀποφάσεις καὶ περιπέτειαι

— Γειά σου! ὡραῖα τὰ κατάφερες κυρ-Αὐγουστῆ! Μὲ αὐτὴν τὴν ἔκφρασι προσεφώνησε τὸν ἑαυτό του, ὅταν ἐκλείσθη στὸ δωμάτιό του. «Τώρα νίψου κι' ἀποφάγαμε». Πιάνει τὸ κεφάλι του καὶ μὲ τὰ δυό του τὰ χέρια. Σκέπτεται, σκέπτεται καὶ ὅταν τὸ ἐλευθερώνει ἀπὸ τὸ σφίξιμο γελᾷ.

Δὲν θὰ παρακολουθήσωμεν τὴν σειρὰ τῶν σκέψεών του ἡ μία τῶν ὁποίων ἀνέτρεπε τὴν ἄλλην.

Τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι ἀποφάσισε πρῶτα νὰ ἀπαλλαγῇ ὁριστικῶς καὶ ἀνεκκλήτως ἀπὸ πάντα δεσμὸν καὶ μετὰ τῆς Λιλῆς, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ κυρ-Γιάννου — πρὸ παντὸς μετ' αὐτοῦ. Ἔγραψε λοιπὸν δύο εὐγενέστατες ἐπιστολὲς λέγοντας, ὅτι δι' οἰκογενειακοὺς λόγους — νέα σκέψις αὐτὸ—θὰ λείψῃ λίγον καιρὸ καὶ δὲ θὰ λάβῃ τὴν εὐχαρίστησι νὰ τοὺς ἰδῇ καὶ νὰ ἀπολαύσῃ τῶν εὐεργετημάτων τῆς φιλίας των. Πάει αὐτό. Δεύτερον, ἀποφάσισε νὰ ἐργασθῇ, κατὰ τρόπον ὥστε νὰ ζῇ μὲν οἰκονομικώτατα, ἀλλ' οὔτε τὰ μαθήματά του τὰ ὁποῖα θὰ γίνουν νυκτερινὰ νὰ διακόψῃ, οὔτε τὸ σπίτι του νὰ φήσῃ.

Ἀλλὰ πῶς θὰ τὰ καταφέρῃ;

— Πρέπει νὰ τιμωρήσω τὸν ἑαυτόν μου καὶ νὰ ἐργασθῶ σὰ χαμάλης. Ἀλλὰ τί φταίω ἄν εἰς τὴν πρώτη ἐξέγερσι τοῦ ἀνθρωπίνου κτήνους τὴν ἔπαθα σᾶν ἀτζαμῆς ποὺ ἤμουν; Φταίω δὲ φταίω, πρέπει νὰ τιμωρηθῶ γιὰ νὰ μὴν κυριευθῇ ἡ ψυχή μου ἄλλη μιὰ φορὰ ἀπὸ τὸ κτῆνος.

Εὐτυχῶς κἀνεὶς δὲ μὲ ξέρει στὰς Ἀθήνας. Κι' αὐτοὶ ποὺ μὲ ξέρουν: ὁ γιατρός, ὁ Τατῆς, ὁ Παράσχος, ὁ Χαλοῦλος, ὁ Μητσόπουλος, ὁ Βαρνάβας, ὁ Συμβολαιογράφος, ὁ ὑπάλληλος τῆς Τραπέζης, οἱ δάσκαλοί μου, οἱ νοικοκυράδες μου, οἱ συνταξειδιῶται μου.... ποῦ θὰ μὲ ἰδοῦν καὶ ἄν μὲ ἰδοῦν πῶς θὰ μὲ ἀναγνωρίσουν μὲ τὴν μεταρρύθμιση ποὺ σκέπτομαι νὰ ἐπιφέρω στὴν ἐμφάνισή μου τῆς ἡμέρας, λαμβάνοντας τὴ συνηθισμένη μου ἐμφάνιση τὸ βράδυ; Θὰ φορέσω δηλαδὴ ἐργατικὰ ῥοῦχα, καὶ ἕναν κοῦκο βαθειὰ ἴσα μὲ τ' αὐτιά μου. Τὸ πρωῒ θὰ φεύγω μὲ τὰ καλά μου θὰ πηγαίνω ἐκεῖ ποὺ θἀφίνω τὰ ἐργατικὰ καὶ θὰ μασκαρεύωμαι, καὶ τὸ βράδυ θὰ τὰ βγάζω καὶ θὰ πηγαίνω στὸ σπίτι μου μὲ τὰ καλά μου. Ἴσα μὲ ἰδῶ ὡραῖα πᾶνε τὰ πράμματα. Ἀλλὰ πιὰ θὰ εἶναι ἡ περίφημη αὐτὴ δουλειά; Ξέρετε τί θὰ μοῦπρεπε; νἀγοράσω μιὰ χαμαλίκα καὶ νὰ κατέβω στὸν Πειραιᾶ νὰ κουβαλῶ κάρβουνα τοῦ βαποριοῦ ἀπ' τὶς μαοῦνες κ' ἔξω. Μὰ ποὺ θὰ μουντζουρώνωμαι; Ἄλλη δουλειά. Νὰ πάω στὴν ἀγορὰ νὰ κουβαλῶ ψούνια, ἀφοῦ ἀγοράσω τὸ κατάλληλο κοφίνι. Αὐτὴ εἶναι σχετικῶς παστρικώτερη δουλειά, ἀλλὰ δὲν θὰ μοῦ δίνῃ ἀρκετὰ εἰσοδήματα τὸ δεκαρολόϊ τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ. Νὰ γίνω μικροπωλητής: «χτένια, τζατζάρες!....» Μάλιστα αὐτὸ θὰ γίνω. Στὴν ἀρχὴ ἕνα πανέρι, ὕστερα καὶ καροτσάκι. Τὸ ηὗρα τὸ ἐπάγγελμα. Τώρα τὰ χρήματα. Νὰ ζητήσω τοῦ κυρίου Τατῆ εἶναι ἐπικίνδυνον. «Τὶ τὶς κάνεις μπρὲ παληόπαιδο τὶς 600 δραχμὲς τὸ μῆνα, ἐνῷ οἱ ἄλλοι σπουδασταὶ τὰ καταφέρνουν μόνο μὲ λιγώτερες ἀπὸ 200;!» Καὶ θὰ καταλάβῃ ὅτι κἄτι σπουδαῖο μοῦ συνέβη καὶ θὰ θελήσῃ νὰ μὲ ἀνορθώσῃ καὶ νὰ μὲ ξεμπλέξῃ, ἀλλὰ καὶ θὰ μὲ φέρῃ φυσικὰ σὲ ἀντίκρουσι μὲ τὸν Γιάννο καὶ μὲ τὴ Λιλῆ.. Ὄχι· αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ γίνῃ· ὅ,τι ἔκαμα ἔκαμα. Ἄ! τὶ κουτὸς ποῦ εἶμαι!... Ἔχω τὸ κεχριμπαρένιο κομπολόϊ τῆς γιαγιᾶς μου· εἶναι μεγάλης ἀξίας. Γι' αὐτὸ ὑπάρχει εὐχὴ καὶ κατάρα νὰ μὴν τὸ πουλήσω, ἀλλ' ὄχι καὶ νὰ μὴν τὸ ἐνεχυριάσω! ἐμπρὸς λοιπόν. Ἐτακτοποιήθηκα. Καὶ καταχαρούμενος κατέβηκε τὴ σκαλίτσα του μὲ τὸ κομπολόϊ στὴν τζέπη.

***

Εἰς τὴν ὁδὸν Πραξιτέλους κἄποτε εἶχε περάσει καὶ εἶχε διαβάσει σ' ἕνα μαγαζάκι χαμηλὸ ποὺ δὲν ὑπάρχει πιά, ἕνα χαρτὶ κολλημένο στὸ τζάμι: «προεξοφλοῦνται συντάξεις καὶ ἀγοράζονται κοσμήματα».

— Καλημέρα σας.

— Χαίρετε. Καθῆστε παρακαλῶ μιὰ στιγμή.

Κι' ὁ ἐνεχυροδανειστὴς καὶ προεξοφλητὴς ὠχρὸς καὶ πολὺ ταραγμένος ἔβγαινε, ἔμπαινε καὶ μονολογοῦσε: «ξέρω ἐγὼ γιατὶ μοῦ τὰ κάνουν αὐτά!... Θέλουν κολόκουρο.. Καὶ εἶμ' ἐγὼ σὲ θέση νὰ ξέρω ἀπὸ ποῦ κρατάει ἡ σκούφια τοῦ κάθε πελάτου μου;» καὶ συνεχίζοντας τὴν κουβέντα μὲ κἄποιον ἀπὸ τὸ γειτονικό του μαγαζί: «μιὰ φορὰ τὸν βλέπω τὸν πελάτη ὅταν μοῦ φέρνει τὸ πρᾶγμα καὶ μιὰ ὅταν μοῦ φέρνει τὰ χρήματα καὶ τὸ παίρνει πίσω.... Ἀκοῦς νὰ μὲ κρατήσουν, ἐμένα νὰ κρατήσουν! 24 ὧρες στὸ κρατητήριο!;....»

Καὶ ἐνθυμηθεὶς πὼς κἄποιος τὸν περιμένει, λέγει στὸν Αὐγουστῆ:

— Τί θέλεις, παιδί μου;

— Ἕνα δάνειον ἐπὶ ἐνεχύρῳ γιὰ ἕξη μῆνες.

— Ποῦ εἶναι τὸ ἐνέχυρό σου;

— Ἐδῶ τῶχω, στὴν τζέπη μου.

Καὶ βγάζει ὁ Αὐγουστῆς τὸ κομπολόϊ.

— Ὤ! Καὶ ποῦ τὸ ηὗρε ἡ εὐγενεία σου τέτοιο πρᾶμμα; Δὲν σοῦ λέω πὼς εἶναι πολύτιμο, ἀλλὰ πάντα κἄτι εἶνε.

— Γνωρίζω τὴν ἀξία του. Εἶναι μεγάλη.

— Καὶ πόσα θέλεις;

— Πεντακόσες δραχμές.

— Καὶ ποῦ τὸ πέτυχες τὸ κομπολόϊ αὐτό, εἶπαμε;

— Τοῦτο δὲ σᾶς ἐνδιαφέρει. Ἔστω, τῶχω κληρονομιὰ ἀπὸ τὴ γιαγιά μου.

— Πολὺ καλά. Μὲ συγχωρεῖς γιὰ μιὰ στιγμὴ νὰ τελειώσω τὴν κουβέντα μου μὲ τὸ γείτονά μου καὶ ἐπιστρέφω ἀμέσως.

Καὶ ὁ ἐνεχυροδανειστὴς ἔφυγε καὶ ἀφοῦ συνεννοήθη μὲ τὸν ἀστυνομικὸ κλητῆρα τοῦ δρόμου του, ὁ ὁποῖος ἀνεφέρθη στὸν Ἀρχικλητῆρα τῆς πλησίον Διευθύνσεως, ἐπανῆλθε.

— Φέρτο μου ἐδῶ. Τί θὰ σοῦ δώσω, εἶπες;

— 500 δραχμές.

— Ἄ! πολλὰ ζητᾷς.

— Τόσα μοῦ χρειάζονται. Ἂν δὲν εὐκολύνεσθε, πηγαίνω ἀλλοῦ.

— Μὴν ἀνάβῃς δά!

Καὶ ἄρχισε νὰ τὸ παρατηρῇ στὸν ἥλιο καὶ νὰ τὸ παίζῃ στὴ φοῦχτα του. Ὅταν μπαίνει ὁρμητικὰ ἕνας κλητῆρας καὶ τοῦ πιάνει τὸ χέρι.

— Ἄλτ! Φέρτο ἐδῶ. Πάλι κἄποια βρωμοδουλειὰ μοῦ σκαρώνεις, μὰ αὐτὴ τὴ φορὰ δὲ θὰν τὰ καταφέρῃς νὰ ξεγλυστρήσῃς!...

— Ἄφησε νὰ τὸ δώσω πρῶτα σ' αὐτὸν ποὺ τοῦ ἀνήκει καὶ ὕστερα κάμε τὸ χρέος σου.

Καὶ τὸ παραδίδει στὸν Αὐγουστῆ.

Καὶ ὁ κλητῆρας ἀποτεινόμενος τώρα σ' αὐτόν:

— Φέρτο μου ἐδῶ καὶ ἀκολούθησέ με στὴ Διεύθυνσι.

— Γιὰ ποιὸ λόγο;

— Τὸ λόγο τὸν καταλαβαίνεις καλύτερά μου. Ἐμπρὸς νὰ μὴ σὲ δέσω.

Καὶ ὁ Αὐγουστῆς κάτωχρος ἀκολούθησε τὸν κλητῆρα ποῦ προηγεῖτο θριαμβευτικῶς κρατῶντας τὸ κομπολόϊ. Ἀπὸ πίσω ἤρχετο καὶ ὁ ἐνεχυροδανειστὴς νὰ δρέψῃ τὰ συγχαρητήρια τοῦ διευθυντοῦ καὶ ν' ἀποδείξῃ ὅτι, ὁσάκις συλλάβῃ πραγματικὴν ὑπόνοιαν, γνωρίζει τὰ καθήκοντά του.

Μπῆκαν στὴ Διεύθυνσι. Προηγεῖται τώρα ὁ ἐνεχυροδανειστὴς καὶ ἕπεται ὁ Αὐγουστῆς, ἀφοῦ ἔφαγε μιὰ σκουντιὰ ἀπὸ τὸν κλητῆρα ποὺ κρατεῖ τὸ κομπολόϊ.

— Καλῶς ὡρίσατε καὶ οἱ τρεῖς. Λέγει ὁ Διευθυντὴς ποὺ ἔτυχε νὰ εἶναι στὰ κέφια του.

Ἀλλ' εὐθὺς μεταβάλλεται ἡ σκηνὴ ἀπὸ μιὰ προσφώνησι:

— Κύριε Αὐγουστῆ! Τί τρέχει;!...

Καὶ σηκώνεται ἀπ' τὸ καναπεδάκι ὁ φίλος τοῦ Διευθυντοῦ, ποὺ ἦλθε νὰ πάρῃ μαζί του ἕναν καφέ, ὁ ὑπομοίραρχος Βλασαρὸς Σταῦρος, αὐτὸς μὲ τὸν ὁποῖον ἐταξείδευε ὁ Αὐγουστῆς ὅταν πρωτοῆρθε.

Καὶ ὁ Αὐγουστῆς γελῶντας τοῦ διηγεῖται, ὅτι εὑρεθεὶς εἰς τὴν ἀνάγκην χάριν ἀγορᾶς βιβλίων νὰ συμπληρώσῃ τὸ εἰσόδημά του δι' ἐνεχύρου, ἐξελήφθη ὡς λωποδύτης.

Γελᾷ τώρα καὶ ὁ ὑπομοίραρχος· ἀλλ' ὁ Διευθυντὴς παίρνει φωτιὰ καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ἐνεχυροδανειστήν:

— Φύγετε, κύριε! Ὅταν εἶναι καμμιὰ βρωμοδουλειὰ τὴν συγκαλύπτεις καὶ ὅταν προσέρχεται κανεὶς ἄνθρωπος τῆς ἀνατροφῆς καὶ ἀρετῆς τοῦ νέου ἀπὸ ἐδῶ, τὸν καταγγέλλεις...

— Μὰ...

— Φύγετε, κύριε! μὰ καὶ ξεμὰ δὲν ἔχει... φύγετε εἶπα!...

Καὶ ὁ ἐνεχυροδανειστὴς φεύγει.

— Καὶ σὺ ἔβγα ἔξω! φωνάζει στὸν ἀρχικλητῆρα, δίδοντας τὸ κομπολόϊ στὸν Αὐγουστῆ.

Καὶ ὁ Ἀρχικλητὴρ φεύγει ἀφοῦ ῥίχνει λάγνη ματιὰ στὸ κορυφῶνον τὸ κομπολόϊ μεγάλο κεχριμπάρι — σᾶν καρύδι εἶναι—τὸ ὁποῖον εἶχεν ἤδη προορίσει γιὰ τὴν πίπα του.

— Κάθησε, παιδί μου, παίρνεις καφέ;

— Ὄχι, σᾶς εὐχαριστῶ πολύ, κύριε Διευθυντά. Εἶμαι ταραγμένος καὶ θὰ πάω σπίτι μου νὰ συνέλθω λίγο. Κ' ἐσᾶς, κύριε ὑπομοίραρχε, σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ καὶ θὰ ἤθελα κἄποια μέρα νὰ τὰ ξαναποῦμε.

— Ἐγώ, φιλαράκο μου, ἐλπίζω νὰ μετατεθῶ καὶ νὰ μείνω ὁριστικῶς εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τότε θὰ βλεπώμεθα· Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁ κύριος Διευθυντὴς θὰ σὲ πληροφορῇ ποῦ θὰ εὑρίσκωμαι, ἄν μὲ χρειασθῇς κἄποτε.

— Πλὴν τούτου ἐπρόσθεσεν ὁ Διευθυντής, θὰ ἔχῃς καὶ ἕνα νέον προστάτην, γιὰ κἄθε περίστασιν.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, σᾶς εὐχαριστῶ, εἶπεν ὁ Αὐγουστῆς καὶ ἔφυγε, ἀφοῦ ἐζήτησε καὶ ἔλαβε σημείωμα τῆς Ἀστυνομίας, ὅτι εἶναι ἔντιμος νέος καὶ ὅτι τὸ κομπολόϊ τὸ ὁποῖον ἔχει, εἶναι δικό του.

Ἄκουσε δὲ πίσω του, φεύγοντας, τὴν βροντώδη φωνὴν τοῦ ὑπομοιράρχου, ποὺ ἔλεγε στὸν Διευθυντή:

— Μὰ δὲν ξέρεις τί λαμπρὸ καὶ εὔπορο παιδὶ εἶναι!..

***

... Ἀλλαγὴ σχεδίου λοιπόν. «Κάθ' ἐμπόδιο γιὰ καλὸ» συνήθιζε νὰ λέῃ ὁ πατέρας του. Ἐπὶ τοῦ παρόντος θὰ ἀρχίσῃ τὸ ἐμπόριό του μὲ τὰ χρήματα ποὺ τοῦ μένουν. Πουλεῖ καὶ μιὰ φορεσιά, λέγοντας τάχα πὼς τὸν στενεύει καὶ ἀγοράζει μιὰ ἐργατικὴ φορεσιὰ καὶ τὴν ξύλινη θήκη σὰν συρτάρι τραπεζιοῦ—τὴ μόστρα—ποὺ θὰ περάσῃ ἀπ' τὸ λαιμό του μὲ ἕνα λουρὶ—Τὸ βρῆκε καλύτερο παρὰ τὸ πανέρι.

Ὁ ἔμπορος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀγόρασε τὰ διάφορα ἐμπορεύματα—ὁ ψιλικατζῆς—διέγνωσ' ἕναν καλὸ πελάτη τοῦ μέλλοντος καὶ ἔτυχε καὶ καλὸς ἄνθρωπος. Ἀναγκάστηκε λοιπὸν νὰ τοῦ διηγηθῇ ὁ Αὐγουστῆς ὅτι εἶναι νοι-

---

γῆς, ἐκπολιτισμοῦ· ὁ χαραχτῆρας τῆς φυλῆς μας ἔχει ἐξευγενισθῇ καὶ χαλυδδωθῇ ἀπὸ τὴ θαλασσινή της ἐνασχόλησι· μέσῳ τῆς θάλασσας ξαπλώθηκε τὸ ἔθνος μας καὶ μεγαλούργησε στὴ δημιουργία Αἰγαιοπελαγιτικοῦ καὶ κατόπιν Μεσογειακοῦ πολιτισμοῦ· ὅλ' αὐτὰ δὲν ἀποτελοῦν ἀξιόλογα στοιχεῖα ἱκανὰ νὰ χαρίσουνε στὸν ἀληθινὸ Καλλιτέχνη τὴ σύλληψη κι' ἐχτέλεση ἔργων ζωντανῶν κι' εὐρώστων; Ὄχι μοναχὰ ἔργα τέχνης ἄρτια εἶχαν ἐμπνευσθῇ ἀπὸ τὴ θάλασσα οἱ παλιοὶ κλασικοὶ ποιητὲς τῆς χώρας αὐτῆς καὶ μάλιστα οἱ τρεῖς τραγικοί, μὰ καὶ πανώριες παρομοιώσεις καὶ μεταφορὲς κι' εἰκόνες ἔχουν πλάσει ἀπὸ τὴ θαλασσινὴ ζωή, ὅπως σὲ μελέτη μου πρὸ χρόνων στὴ «Λαογραφία» τοῦ Πολίτη πραγματεύθηκα.

Μὰ δὲ θὰ ἐξακολουθήσουμε νἀγνοοῦμε τὸ γύρω μας φυσικὸ θησαυρό, ποὺ μὲ τόσους συναισθηματικοὺς δεσμούς, γόνιμους σὲ ἄμεσες ἐμπνεύσεις, εἶναι ἄλλωστε δεμένος μὲ τὸ εἶναί μας. Θὰ γυρίσουμε νοσταλγικὰ στὰ δικά μας, ὕστερ' ἀπὸ περιπλάνησές μας σὲ ξένες ἀκρογιαλιές. Τὸ πιστεύω, μὰ καὶ τὸ βλέπω κατὰ τὰ τελευταῖα αὐτὰ χρόνια. Καὶ περιμένω καλλιτεχνικὰ μεγαλουργήματα κάτω ἀπὸ τὴν ἀνεχτίμητη εὐλογία τῆς μάννας Ἑλληνικῆς Φύσης.

Μέγαρα **ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ**

κοκυρόπουλο καὶ ὅτι ἦλθε στὰς Ἀθήνας γιὰ νὰ σπουδάσῃ, ὅτι ἀκούει νυκτερινὰ μαθήματα στὴν Ἑταιρεία τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι μικρὸν γιὰ τὰς Ἀθήνας τὸ βοήθημα ποὺ λαβαίνει ἀπὸ τὸ σπίτι του παρὰ νὰ ὑπηρετήσῃ σὲ ξένο σπίτι, ἐπροτίμησε νὰ γίνῃ μικροπωλητής. Τὸν παρακάλεσε δὲ στὸ μαγαζί του νὰ γίνεται ἡ μεταμόρφωσις: «γιὰ νὰ μὴ χαλάσῃ τὰ καλά του τὰ ῥοῦχα».

Πολὺ τὸν ἐπαίνεσεν ὁ ψιλικατζῆς καὶ ἔμειναν σύμφωνοι, ἀφοῦ ἐτσέπωσε κι' ὅλας ἐκεῖνος 100 δραχμὲς γιὰ τὰ διάφορα εἴδη ποὺ τοῦ πρωτοπούλησε.

Καὶ τώρα ὁ Αὐγουστῆς, προτιμήσας τὶς γειτονιές ποὺ εἶναι κατὰ τὴ Βάθεια καὶ τὴν Κασίδα, ἄρχισε τὴ δουλειά του καὶ ἔμεινε κατευχαριστημένος.

Τὴν πρώτη βραδειὰ τοῦ ἔμεινε κέρδος δραχμὲς 10 !

Κ' εἶχε καὶ ὡραία καὶ μελῳδικὴ φωνή.

— Κουβαράκια, κουβαρίστρες, χτένια, τσατσάρες, φουρκέτες, καρφίτσες, βελόνες καὶ ὅλα τὰ καλὰ τοῦ κόσμου ! — καὶ μὲ σιγανώτερη φωνὴ — ἔχω καὶ πούντρα ἀπ' τὴ Ζάκυθο !

Καὶ στεκόμενος στὰ τρίστρατα καὶ στὶς γωνιὲς τῶν δρόμων, ἀπήγγελλε καὶ μικρὸν λογίδριον, τοῦ ὁποίου εἶδε εὐθὺς τὰ ἀποτελέσματα :

— Τρέξτε ὤμορφες, τρέξτε κυράδες ! ὁ ἀφέντης μου τρελλάθηκε καὶ μοῦ εἶπε νὰν τὰ ξεπουλήσω ὅσα ὅσα...

Καὶ ἔτρεχαν οἱ ὤμορφες—καὶ τερατώδεις ὅταν ἦσαν—καὶ ἔτρεχαν οἱ κυράδες—ὑπηρέτριες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ—καὶ ἐτριγύριζαν τὸν ἔξυπνο, τὸν εὔθυμο καὶ τὸν φτηνὸ ἐμπόρακο.

— Πίστωσι ὅμως δὲν ἔχει οὔτε γιὰ τὴς ὤμορφες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Ἡ μικροῦλα.

Ἡ δουλειὰ τοῦ Αὐγουστῆ πηγαίνει λιμπρά. Κάθε βράδυ τὴ μόστρα του ποῦ εἶχε καὶ σκέπασμα, τὴν κλείδωνε καὶ τὴν ἄφινε στὸν προμηθευτή του μαζὶ μὲ τὰ ἐργατικὰ ῥοῦχα καὶ ἀφοῦ γινότανε πάλι Κύριος Αὐγουστῆς ἔφευγε εὐθυμότατος. Τὸ περίεργον δὲ εἶναι ὅτι τὸν ἔπιασαν καὶ αἱ κοινωνικαὶ ἐπιθυμίαι. Ἴσως νὰ ἦτον αὐτὸ κάποια προτροπὴ τῆς ψυχῆς του να παρακολουθῇ ἀπὸ κοντὰ τὰ πράγματα γιὰ κάθε ἐνδεχόμενον. Ἔβλεπε λοιπὸν συχνὰ τοὺς γνωστούς του ὡς καὶ στὸν γιατρὸ τὸν Ἀσπροσέλινο πῆγε. Ὅταν ἐπεσκέφθη ὅμως τὸν ὑπάλληλο τῆς Τραπέζης τοῦ εἶπεν αὐτός :

— Σπάω τὸ κεφάλι μου καὶ δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω γιατὶ τὸ κάματε αὐτό. Δὲ μὲ βοηθεῖτε ; ὅσο καὶ νὰ εἶστε ἀπησχολημένος, μιὰ μέρα, ὅπως σήμερα π. χ. ποὺ ἤρθατε νὰ μὲ ἐπισκεφθῆτε καὶ σᾶς εὐχαριστῶ, μπορούσατε νὰ ἐρθῆτε νὰ εἰσπράξετε τὸ ἐπίδομά σας.

— Δίκηο ἔχετε, ἀλλ' ἔτυχε κάποτε νὰ μὲ ἰδῇ ποὺ ἄφησα τὴ μελέτη μου στὴ μέση γιὰ νὰ ντυθῶ νἄρθω καὶ μοῦ τὸ ἐπρότεινε· τὸν εἶχα γνωρίσῃ καὶ ἄλλοι δέ, μοῦ εἶπαν πὼς εἶναι πολὺ καλοκάγαθος καὶ τίμιος ἄνθρωπος.

— Αὐτὰ τἄχει, μὰ εἶναι καὶ παραδόπιστος.

— Δὲν ἔτυχε νὰ γνωρίσω αὐτή του τὴν ἰδιότητα.

Καὶ ἔτσι ξεγλίστρησε, φεύγοντας δὲ ἔλεγε μέσα του : μ' αὐτὲς τὶς βρωμοδουλειὲς θὰ καταντήσω ψεύτης ἐξ ἐπαγγέλματος.

Κατεβαίνοντας τὴ μαρμαρόσκαλα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης αἰσθάνθηκε τότε νὰ κυριευθῇ ἀπὸ γενναιότερες χρηματιστικὲς σκέψεις : «χωρὶς ἄλλο πρέπει νὰ εὑρύνω τὸν ἐμπορικό μου ὁρίζοντα· τί θὰ κάμω ; νά' θὰ ἀγοράσω ἕνα καρότσι. Θἄβρω κ' ἕνα παιδὶ νὰ μοῦ τὸ σαίρνει ἕως τὴ συνοικία ποὺ ἐκμεταλλεύομαι, ἔχω διαλεγμένα ἤδη τὸ κατάλληλο τρίστρατο καὶ τὴν πιὸ περαστικὴ γωνιά. Τὸ παιδὶ θὰ φεύγῃ καὶ θἄρχεται τὸ μεσημέρι νὰ μοῦ τὸ τραβᾷ κατὰ τὸ μαγεριὸ ποὺ κἄτι τσιμπολογάω. Καὶ πάλι θὰ φεύγῃ καὶ θἄρχεται τὸ βράδυ νὰ μοῦ τὸ πηγαίνῃ στὸν προμηθευτή μου. Θὰ τοῦ πλερώνω τὸν κόπο του καὶ θὰ φεύγῃ. Νὰ ἴδῃς μὲ τὸ διαλάλημα ποὺ κάνω τοῦ ἐμπορεύματός μου ποὺ θἄρχωνται ὅλες νὰ μὲ τριγυρίζουν ἐκεῖ ποὺ θὰ στέκω. Τὸ ἀπαραίτητο κεφάλαιον θὰ τὸ ζητήσω ἀπ' τὸν ψιλικατζῆ καὶ γιὰ ἀσφάλειά του εἰς ἐνέργειαν πάλι τὸ κομπολόϊ μου.

Τὸ εἶπε καὶ εὐθὺς τὸ ἄλλο πρωῒ τὸ ἔβαλε στὴ τζέπη του· γιὰ καλὸ δὲ καὶ γιὰ κακό, μήπως καὶ τὸν ὑποψιασθῇ καὶ ὁ ψιλικατζῆς, ἔβαλε στὴν ἄλλη του τζέπη καὶ τὸ σημείωμα τῆς Ἀστυνομίας.

Τὸ πρωῒ ἦτο ὁ προμηθευτής του πολὺ ἀπασχολημένος· ἐτακτοποιοῦσε τὰ βερεσέδια του. Ὁ Αὐγουστῆς δὲν τοῦ εἶπε τίποτα. Τὸν ἔτρωγε ὅμως ἡ ἔννοια νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸ ποὺ ἐσκέφθη. Τοῦ χαρακτῆρός του ἦτον. Καὶ γιὰ τοῦτο ἀποφάσισε νὰ γυρίσῃ τὸ μεσημέρι. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ γυναικολόϊ τῆς γειτονιᾶς τὸν ἐχασομέρησε, ὅταν πέρασε κάτω ἀπ' τοὺς Ἁγίους Θεοδώρους γιὰ νὰ μπῇ στὴν ὁδὸ τοῦ Ἁγίου Μάρκου καὶ νὰ τραβήξῃ κατὰ τὴ Ρόμβη, εἶδε πὼς ἦτον περασμένη ἡ ὥρα καὶ ὁ ψιλικατκῆς 1 — 2 ἔκλεινε.

Ὁ κῆπος τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν — τότε δὰ εἶχε ὀνομασθῇ κῆπος τοῦ Κλαυθμῶνος ἀπὸ ἕνα χρονογράφημα ποὺ ἐδημοσιεύθη σὲ μιὰ σατυρικὴ Συλλογὴ μὲ τὴν ἐπιγραφὴ «Εἰκόνες—Σατυρικαὶ διατριβαὶ»—ἦτο τοιχογυρισμένος καὶ εἶχε δάσος σχεδὸν ἀπὸ πεῦκα· εἶχε καὶ μυρτιὲς καὶ πικροδάφνες. Ὅλ' αὐτὰ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ ἦτον τὸ Παλάτι τοῦ Ὄθωνος ἐκεῖ ποὺ εἶναι τώρα ποὺ βρισκόμαστε ἡ Ἀστυνομία. Τὸ καφενεῖον, στὴν ἀπάνω γωνιά, τὸ εἶχε ὁ κύρ Παντελῆς, ὁ παλαιὸς ξανθομούσταχος Ἐπιστάτης τοῦ Βαρβακείου.

Κατὰ τὸ μέρος ὅμως τῆς Ἀγγλικῆς πρεσβείας ὁ τοῖχος εἶχε πέσει σὲ ἕνα μέρος. Ἀπὸ κεῖ μπῆκε ὁ Αὐγουστῆς νὰ κάτσῃ στὰ πεῦκα ἀπὸ κάτω νὰ ξεκουραστῇ· γιατὶ ἀπ' τὸ ἀπάνω μέρος ἦτον ἡ Ἀστυνομία καὶ φοβήθηκε νὰ μὴ τὸν πάρῃ τὸ γυμνασμένο μάτι τοῦ Ἀρχιφύλακα καὶ τὸν ἀναγνωρίσῃ πὼς εἶναι μεταμορφωμένος καὶ τότε ἀλλοίμονο· κ' αὐτὸς ὁ Διευθυντὴς θὰ τὸν χαρακτηρίσῃ γιὰ ὕποπτο ὑποκείμενο. Κάθησε λοιπὸν χάμω· δίπλα του ἦτο ἕνα φαρδὺ ξερὸ αὐλάκι γεμᾶτο τώρα ἀπὸ χλωρὰ κλαδιὰ πλεύκων : χθεσβραδινὰ ἄθλα τῶν παιδιῶν τῆς γειτονιᾶς.

Ξαπλώθηκε, ἀκούμπησε τὸ κεφάλι του στὴ μόστρα του κ' εἶχε μισοκλείσῃ γλυκὰ καὶ τὰ μάτια του. Νὰ προδώσωμε τὸ μυστικό του ; Μὲ ὅσα καὶ νὰ ἔπαθε ἡ ἐντύπωσις τῆς Λιλῆς δὲν τοῦ ἔφυγεν ἀκόμη, οὔτε κἂν ἐλαττώθη ἡ ἔντασί της.

Ἔξω ἀπ' τὸ χάλασμα, στὴ γωνία ἀκριβῶς, ἦτον τὸ κόσμημα τῶν τοιούτων σημείων : ἕνας στραγαλατζῆς μὲ πλουσίαν συλλογὴν ὅλων τῶν σχετικῶν ζαχαρωτῶν.

Ἕνα κοριτσάκι ἦρθε τρεχᾶτο καὶ ἀπὸ πίσω του ἡ

ντάντᾶ του κρατῶντας ἕνα ρουλὸ μὲ νότες. Ἐρχότανε ἀπὸ τὴ ἐξετάσεις τῆς Μουσικῆς τοῦ Σχολείου του. Ἐκαρφώθη λοιπὸν στὸν ταβλᾶ τοῦ στραγαλατζῆ καὶ οὔτε μπρὸς οὔτε πίσω. Ἐφώναζε ἡ ντάντᾶ τίποτε αὐτό : ἤθελε ν' ἀγοράσῃ ἀπ' ὅλα. Πῆγε νὰ τὸ τραβήξῃ ἀπ' τὸ χέρι, αὐτὸ ὅμως ἀντιστάθηκε καὶ θύμωσε κι' ὅλας.

Παρενέβη καὶ ὁ στραγαλατζῆς.

— Ἄμ' δὲν ἀφίνεις καλὴ κυρὰ τὸ κορίτσι νὰ κάνῃ τὸ κέφι του ; τὶ ἀναποδιὰ σ' ἔπιασε ; Σοῦ πέρασε ἰδέα πὼς θὰ καζαντήσω καὶ ζούλεψες ;

Ἔπιασε ἕνα κουλουράκι ἀσπροκόκκινο ἡ μικροῦλα καὶ κόλλησαν τὰ δάκτυλά της. Πρόθυμος ὁ στραγαλατζῆς νὰ τῆς δώσῃ, ἕνα κομμάτι ἀπ' τὸν «Ἐθνοφύλακα», ἐνῷ ἡ ντάντᾶ τῆς ἐσκούπισε τὸ χεράκι της. Ἀγόρασε τώρα καὶ μπαστοῦνι ῥόζ—ἔτσι τὰ λένε κἄτι ἴσια στραγαλατζίτικα ζαχαρωτά. Ἤθελε καὶ χαλβᾶ μελένιο κ' ἐπειδὴ ἀντιστάθηκε ἡ ντάντᾶ, ἄρχισε νὰ χτυπᾷ ἀπὸ πεῖσμα τὰ πόδια της.

Τότε ὁ Αὐγουστῆς τὴν παρετήρησε καλά. Ὡραιότερο κοριτσάκι δὲν ἐφαντάσθη ποτέ του· ὕστερα πάλι τοῦ φάνηκε σἄν κάπου νὰ τὸ ἔχῃ ἰδωμένο. Ἦτον ὠχρόλευκο μὲ μάγουλα ροδισμένα. Εἶχε μαλλιὰ κατάμαυρα μὲ φυσικὴ σγουράδα· τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του ἦσαν τέλεια· προπάντων τὰ μάτια του δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τἀποδώσῃ ἡ τέχνη.

Τὸ ἕνα του καλτσάκι ἦτον χαλαρωμένο καὶ εἶχε λίγο πέσει· ἐφάνησαν τότε δύο δάχτυλα λευκοτάτης σαρκὸς εἰς μεγάλην ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἡλιοκαμμένα γαμπάκια του. Δυὸ δάχτυλα παρακάτω ἀπ' τὸ καλτσάκι εἰς μεγάλην ἀντίθεσιν τοῦ μετώπου ἑνὸς παπᾶ ποὺ εἶναι ἡ λευκότης δυὸ δάχτυλα ἀπάνω ἀπ' τὸ καμηλαῦκι.

Τοῦ κατέβηκε λοιπὸν τοῦ Αὐγουστῆ νὰ τὸ ξαφνιάσῃ λίγο γιὰ νὰ ἰδῇ τὴν μεταβολὴ τῆς φυσιογνωμίας του καὶ τὸ τρέξιμό του.

Ἔβγαλε τότε τὸ κομπολόϊ του καὶ τὸ φόρεσε στὸ λαιμό του καὶ μὲ τὰ τέσσερα σύρθηκε κοντὰ στὸ ἄνοιγμα τοῦ τοίχου καὶ ἁπλώνοντας τὸ χέρι του ἔπιασε ἐλαφρὰ τὸ γαμπάκι τῆς μικροῦλας φωνάζοντας :

— Γαῦ—γαῦ !...

— Ὥστ, ὥστ ! φώναξε ἡ ντάντᾶ νομίζοντας πὼς εἶναι σκύλλος. Τὸ κοριτσάκι τρέχει τώρα· ὁ στραγαλατζῆς βλαστημάει· καὶ ὁ Αὐγουστῆς μονολογεῖ φωναχτά :

— Μωρὲ καὶ σκύλλος ἐκατάντησα !...

Καὶ πετιέται ἔξω νὰ καμαρώσῃ τῆς μικροῦλας τὸ τρέξιμο. Τότε, κυττάζοντάς την, θυμήθηκε πὼς ἔτρεχε ἀπαράλλακτα σἄν τὴν Πελαγία—τὴν κόρην τῆς κρυφῆς ἀγάπης του—ὅταν μικρὰ παιδιὰ παίζανε στὴν ἀμμουδιὰ τοῦ νησιοῦ των καὶ τὴν κυνηγοῦσε μὲφουχτιὲς βρεμμένης ἄμμου.

Αὐτὴ ἡ σκέψη του εἶναι σᾶ μιὰ δυνατὴ πνοὴ ποῦ σὲ μιὰ στιγμὴ τοῦ ἔσβυσε ἀπὸ μέσα του κάθε ἐπίδρασι τοῦ ζῴου. Ἡ Λιλὴ δὲν ὑπάρχει πιά.

— Πελαγίτσα μου, ὦ Πελαγίτσα μου ! μονολογοῦσε καὶ θυμούμενος τὸ ποίημα ποὺ τῆς εἶχε κάμει τώρα ποὺ ἦταν μεγάλη πιὰ καὶ τῆς τὸ τραγούδησεν ὁ Τζοβάνης στὸν ἦχο τῆς «μούζικα προϊμπήτα» ἐφώναξε :

«ἀλλοίμονο σὲ 'κεῖνον
ὅπου γιὰ σὲ πονεῖ...»

Καὶ γύρισε πίσω νὰ πάρῃ τὴ μόστρα του μελαγχολικός. ἀφοῦ ἔβγαλε καὶ ἔκρυψε τὸ κομπολόϊ.

Τὴν σκηνὴ τὴν παρακολούθησεν ἔκπληκτος ὁ στραγαλατζῆς, τοῦ ὁποίου ἡ μουρμούρα εἶχε καταστελῆ ἀφοῦ τοῦ εἶπε ὁ Αὐγουστῆς, πὼς αὐτὰ ποὺ ἄφησ' ἡ μικροῦλα ἀπ' τὸ φόβο της θὰ τ' ἀγοράσῃ αὐτός. Ἕνας καμπουράκος ποὺ καθότανε σύρριζα στὸν τοῖχο ἦταν ξεκαρδισμένος στὰ γέλια. Ἀλλὰ καὶ ἕνας ἄλλος, ἀπὸ πολλὴν ὥρα παρακολουθοῦσε τὴ σκηνὴ τοῦ πείσματος τῆς ὡραίας μικρούλας.

Ἦταν ποιητὴς αὐτός.

Πλησιάζει λοιπὸν τὸν Αὐγουστῆ καὶ τοῦ λέγει :

— Τὶ εἶσαι σὺ μουρέ ;

— Μικρέμπορος ἀναπαυόμενος.

— Πουλᾶς καὶ κομπολόγια;

— Ἕνα ἔχω ἀλλὰ δὲν τὸ πουλῶ.

— Μὰ σὺ ἀπήγγειλες καὶ στίχους.

— Ἔτσι μοῦρθε.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη περνᾷ κἄποιος καὶ καλημερίζει τὸν συνομιλοῦντα μὲ τὸν Αὐγουστῆ.

— Καλημέρα Κώστα. Τί γίνηκες μπρὲ ἀδερφὲ Ἱεροκλῆ !... σὲ χάσαμε.

Καὶ τράβηξε τὸ δρόμο του.

— Εἶσθε ὁ κ. Ἱεροκλῆς ! ὁ ποιητὴς τῶν «Ἀγρυπνιῶν ; !

— Στάσου μουρὲ κ... — ἦταν ἡ συνήθης ἔκφρασις τοῦ Ἱεροκλῆ — Ἐσὺ εἶσαι παράδοξος τύπος. Ποῦ τὶς ξέρεις τὶς «Ἀγρυπνίες» μου ;

— Ἀπόξω τὶς ξέρω :

«Ξύπνα κόσμε κοιμᾶσαι βαθὺς
εἰς ψυχρὰς εἰμαρμένης ἀγκάλας·
ξύπνα κόσμε σὺ κἂν νὰ δεχθῇς
ὅσα δάκρυα χύνω ὁ τάλας !....»

Ἀλλὰ μὲ συγχωρεῖτε θὰ φύγω.

— Ἀ ! δὲ θὰ φύγῃς. Θὰ λυπηθῶ πολύ. Ἔλα μαζί μου· ἄφησε κάπου τὰ ἐμπορεύματά σου. Πρέπει νὰ μιλήσουμε· νά σὲ γνωρίσω. Καὶ πρῶτα ἀπὸ ποιὸ ποίημα ἦτο ἡ ἐπίκλησί σου στὴ μικροῦλα.

— Ἀπὸ ἕνα δικό μου· ὁσάκις ὅμως ἀπαγγέλλω τὴν ἐπίκλησι αὐτὴ μοῦ τυχαίνει καὶ ἀπὸ ἕνα ἀπρόοπτο· μὲ τὴ διαφορά, ὅτι ἄλλοτε τὸ ἀπρόοπτο ἦτον ἀπαίσιον καὶ σήμερα μοῦ εἶναι ἐξόχως εὐχάριστον καὶ τιμητικόν.

— Λοιπόν ; μίλα μουρέ !...

— Λοιπὸν τὸ βράδυ ποὺ θὰ τελειώσω τὴν ἐργασία μου, ἀλλὰ καὶ νωρήτερα, γιατὶ μοῦ ἔφυγε σήμερα ἡ ἐπιθυμία τῆς δουλειᾶς, εἶμαι στὰς διαταγάς σας.

— Στὶς ἕξη στὴ γωνιὰ τοῦ Γιαννοπούλου. Πλατεῖα Συντάγματος.

— Γνωρίζω πολὺ καλά.

— Ἀπ' ἔξω θὰ στέκωμαι.

— Ἠμπορεῖ καὶ μέσα ἂν θέλετε νἄρθω· θὰ φορῶ τὰ καλά μου.

— Σἂν τὸν μπάρμπα—Γιάννη τὸν καναβᾶ ;

— Κἄτι τέτοιο· πιθανὸν καὶ καλύτερον.

Καὶ ἀπεχωρίστηκαν φιλικώτατα. (ἀκολουθεῖ)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Ἀφίκετο ἐκ Μυτιλήνης καὶ ἐγκατεστάθη ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Καραγεώργη τῆς Σερβίας 7 (παρὰ τὴν Πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος) ὁ ὀδοντίατρος κ. Παν Πανταζῆς, σπουδάσας ἐν Παρισίοις.

ΑΠΟ ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Εἰς τὴν Μεσσήνην τῆς Σικελίας ἀνεκαλύφθησαν δύο σαρκοφάγοι Ἑλληνικαί. Ἐλπίζεται, ὅτι τὰ εὑρήματα ταῦτα θὰ ὁδηγήσουν εἰς ἀποκάλυψιν νεκροπόλεως ἑλληνικῆς.

— Ὁ ἄγγλος ἀρχαιολόγος Φλ. Πέτρι, ἀνασκάπτων τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Σινᾶ, εὗρεν ἐνεπίγραφον πλάκα τῆς βιβλικῆς ἐποχῆς, ἣν κατώρθωσε ν' ἀναγνώσῃ ὁ ἑβραιολόγος γερμανὸς Χοῦμπερτ Γκρίμ. Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει οὕτως: «Εἶμαι ὁ υἱὸς τῆς πριγκηπίσσης Χατσεψούτ, ὁ προστάτης τοῦ ναοῦ τοῦ Ἰεχοῦ ἐπὶ τοῦ Σινᾶ. Σύ, ὦ Χατσεψούτ, μ' εὐσπλαγχνίσθης καὶ μ' ἔσωσες ἀπὸ τὰ κύματα τοῦ Νείλου». ὑπαινίσσεται δηλ. τὸ γνωστὸν ἐπεισόδιον τῆς παιδικῆς ἡλικίας τοῦ Μωϋσέως καὶ πιστεύεται ὅτι ὁ συντάξας εἶναι αὐτὸς ὁ Μωϋσῆς.

— Τὸ νέον Τζέππελιν, ὁ ἐναέριος κολοσσός, ὅστις θὰ περάσῃ τὸν Ἀτλαντικόν, παραγγελθὲν εἰς τὴν Γερμανίαν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τῶν Ἡν. Πολιτειῶν, εἶναι ἤδη ἕτοιμον. Αἱ πρῶται δοκιμαί του ἐστέφθησαν ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας.

— Ὅμιλος ἀγγλικῶν ἐφημερίδων ἐδήλωσεν, ὅτι προσφέρεται νὰ καταβάλῃ τὰς δαπάνας ἐναερίου ταξειδίου τοῦ Νορβηγοῦ ἐξερευνητοῦ Ἀμοῦνδσεν εἰς τὸν Β. Πόλον κατὰ τὸν προσεχῆ Μάϊον.

ΤΕΧΝΗ

Ἱδρύθη ἐν Ἀθήναις Ἐπαγγελματικὴ Σχολὴ Ἠθοποιῶν, ἡ ὁποία ἐλπίζεται ὅτι θὰ εἶναι τὸ προεισαγωγικὸν βῆμα διὰ τὴν σύστασιν τοῦ Ἐθνικοῦ μας θεάτρου. Θὰ διδάξουν εἰς αὐτὴν ἡ κ. Μ. Κοτοπούλη καὶ οἱ κ. κ. Σ. Μελᾶς, Α. Βεάκης, Ν. Λάσκαρης. Μ. Μυράτ, Π. Καλογερῖκος, Η. Βουτιερίδης κλπ.

— Ἡ διάσημος γαλλὶς ἠθοποιὸς Σεσὶλ Σορέλ ἔπαθε κάταγμα τοῦ ποδός, καθ' ἣν στιγμὴν ἀνέβαινεν εἰς τὸ καμαρίνι της. Παρὰ τοὺς τρομεροὺς ὅμως πόνους ἐξηκολούθησε τὴν παράστασιν μέχρι τῆς γ! πράξεως, ὅτε ἐλιποθύμησεν.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ὁ Ἀνατὸλ Φράνς εἶναι ἑτοιμοθάνατος, ὡς ἀναγράφουν τὰ γαλλικὰ φύλλα.

— Ὁ Μαξὶμ Γκόρκι, πρὸ πολλοῦ προσβεβλημένος ἀπὸ φθίσιν, διατρέχει μέγιστον κίνδυνον. Οἱ ἰατροὶ ἀπέβαλον πᾶσαν ἐλπίδα διασώσεως, καθόσον ἡ νόσος ἐπεπλάκη καὶ μὲ νεφρικὴν πάθησιν.

— Ὁ Γάλλος θεολόνος κ. Λοτὲν εἰς νεοφανὲς βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Σαίκσπηρ καὶ ἡ θρησκεία» πραγματεύεται ποίαν θέσιν κατέχει ἡ θρησκεία εἰς τὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ τούτου καὶ ποία ἦτο ἡ θρησκεία του· ὑποστηρίζει δὲ ὅτι ὁ Σαίκσπηρ ,γεννηθεὶς καθολικός, λόγῳ τῆς ἐπαφῆς μὲ τὴν αὐλὴν καὶ μὲ τὸν σκεπτικισμὸν καὶ λόγῳ τῆς ἐπελθούσης μεγάλης ἐθνικῆς κρίσεως, γάνει ἔπειτα κάθε χριστιανικὴν πίστιν καὶ βασανίζεται ἀπὸ τὰ προβλήματα τῆς πέραν τοῦ τάφου ζωῆς καὶ ἀπὸ τὴν ἀμφιβολίαν καὶ τὸν πεσσιμισμόν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Εἰς Βιέννην ἑωρτάσθη πανηγυρικῶς ἡ 60η ἐπέτειος τῆς Διεθνοῦς τῶν ἐργατῶν, παρισταμένων πλείστων ἀντιπροσώπων καὶ 100 χιλ. ἐργατῶν.

-- Κατὰ τηλεγράφημα ἐκ Βελιγραδίου, ἡ Σερβικὴ ἐκκλησία ἐκηρύχθη κατὰ τῆς παραδοχῆς τοῦ νέου ἡμερολογίου.

— Κατὰ τηλεγράφημα ἐκ Ρώμης, 250 χιλ. φασίσται, κατανεμημένοι εἰς 150 λεγεῶνας, θὰ δώσουν ὅρκον ἀφοσιώσεως πρὸς τὸν Βασιλέα τῆς Ἰταλίας τὴν 28 Ὀκτωβρίου.

— Προερχόμενος ἐκ Μερσίνας καὶ Βηρυττοῦ, ἀφικνεῖται προσεχῶς εἰς Πειραιᾶ ὁ ἐφευρέτης τοῦ ἀσυρμάτου τηλεγράφου Ἰταλὸς Γερουσιαστὴς Μαρκόνι.

ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Πρὸς τιμὴν τοῦ παγκοσμίου φήμης Γερμανοῦ ζατρικιστοῦ, δόκτορος Μπάρκερ, θὰ ἐκτελέσθῃ προσεχῶς ἐν Βερολίνῳ μέγα παιγνίδιον ζατρικίου ἐπὶ γιγαντιαίου ἄβακος. Τὰς κινήσεις τοῦ παιγνιδίου θὰ ἐκτελοῦν ἄνθρωποι μετατοπιζόμενοι μὲ στολὰς ἀναλόγους πρὸς τὰ διάφορα τεμάχια τοῦ παιγνιδίου. Ὁ ἀγὼν θὰ διεξαχθῇ μεταξὺ τῶν περιφήμων Γερμανῶν σκακιστῶν Λάσκερ καὶ Τάρας.

— Ὁ ἀμερικανὸς σοφὸς Φρίτς Χάμπερ ἀγγέλλει, ὅτι χάρις εἰς τὰς νεωτέρας ἀνακαλύψεις, ἡ κατὰ μέσον ὅρὸν διάρκεια τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς θὰ εἶναι περίπου 1000 ἐτῶν.

— Εἰς ὅλα τὰ μούζικ—χὼλ τῆς Ν. Ὑόρκης τραγουδοῦν τραγουδάκια εἰς βάρος τοῦ Γάλλου πυγμάχου Σπινιάρ, ὅστις ἐνικήθη, καὶ παρομοιάζουν τὴν τύχην του μὲ τὴν τοῦ Καρπαντιέ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ,,

"ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΑΝΘΕΟΝ" 1821 — 1921

ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ

51) Γεώργιος Παπαγιαννόπουλος, Ταμίας τοῦ Κράτους —Μολάοι.

Ἐλλείψει χώρου τὰς λοιπὰς ἐγγραφὰς θ' ἀναγγείλωμεν εἰς τὸ προσεχές.

Ο "ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ,,

Πωλεῖται

Εἰς ὅλα τὰ Βιβλιοπωλεῖα καὶ Περίπτερα

Τρα τιῶν

Ἕκαστον τεῦχος ἀντὶ δραχ. 3

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΣ ΓΡΑΜΜΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ — ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

ἐκτελουμένη διὰ τῶν γνωστῶν πολυτελῶν καὶ ταχέων ὑπερωκεανίων της.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΣ ΓΡΑΜΜΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-Θ/ΝΙΚΗΣ—ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ—ΚΩΝΣΤΑΝΤΣΗΣ—ΒΑΡΝΗΣ—ΠΕΙΡΑΙΩΣ—ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ

ἐκτελουμένη διὰ τοῦ ταχυτάτου ὑπερωκεανίου της **«ΠΑΤΡΙΣ»** καὶ τοῦ γνωστοῦ πολυτελοῦς θαλαμηγοῦ **«ΑΝΔΡΟΣ»**

Μηνιαία γραμμὴ Πειραιῶς—Χίου—Μιτυλήνης—Θ/νίκης—Βόλου—Πειραιῶς—Πατρῶν—Μασσαλίας

ἐκτελουμένη διὰ τῆς πολυτελοῦς θαλαμηγοῦ «ΝΑΞΟΣ«.

Γραμμαὶ δι' ὅλους τοὺς ἑλληνικοὺς λιμένας.

Πληροφορίαι: Ἐν Πειραιεῖ ΓΕΝΙΚΟΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ, Μέγαρον Βάτη, 1ον πάτωμα τηλ. 3 – 64

Ἐν Ἀθήναις, Ἀπελλοῦ 1 Τηλ. 6—44.

ΓΡΑΦΕΩΝ
ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ
Σ. ΨΙΛΑΚΗ & Η. ΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
3 Ἀδριανοῦ 3—(παρὰ τῇ παλαιᾷ ἀγορᾷ)
ΑΘΗΝΑΙ
Φορτώσεις — Ἐκφορτώσεις
Παραλαβαὶ — Μεταφοραὶ

ΟΠΤΙΚΑ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ
ΣΤΑΔΙΟΥ 20
ΜΑΡΙΝΑΡΟΣ ΚΑΙ ΜΟΙΡΑΓΙΑΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Ι. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ & Σ^ΙΑ
Βίκτωρος Οὐγγὼ 1
ΦΟΡΤΩΣΕΙΣ, ΕΚΤΕΛΩΝΙΣΕΙΣ
ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΣ, ΘΑΛΑΣΣΙΩΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ — Ἱδρυθεῖσα τῷ 1918
Ἕδρα ἐν Ἀθήναις.—Ὑποκαταστήματα ἐν Πειραιεῖ, Πάτραις, Σύρῳ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ *καταβληθὲν Δρ. 10.000.000*
ΚΕΦΑΛΑΙΑ *ἀποθεματικὰ Δρ. 2.067 802.95*
Πρόεδρος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου: Παντελῆς Τσιτσεκλῆς
Σύμβουλοι Διευθυνταί: Δ. Μιαούλης καὶ Ἀν. Σπουργίτης.
Τραπεζιτικαὶ ἐργασίαι παντὸς εἴδους
Καταθέσεις εἰς Δραχμὰς καὶ Ξένα νομίσματα ὑπὸ τοὺς εὐνοϊκωτέρους ὅρους.

ΠΡΑΣΙΝΟ ΣΑΛΟΝΙ — ΣΤΟΑ ΡΙΖΑΡΗ

ΛΙΑΝ

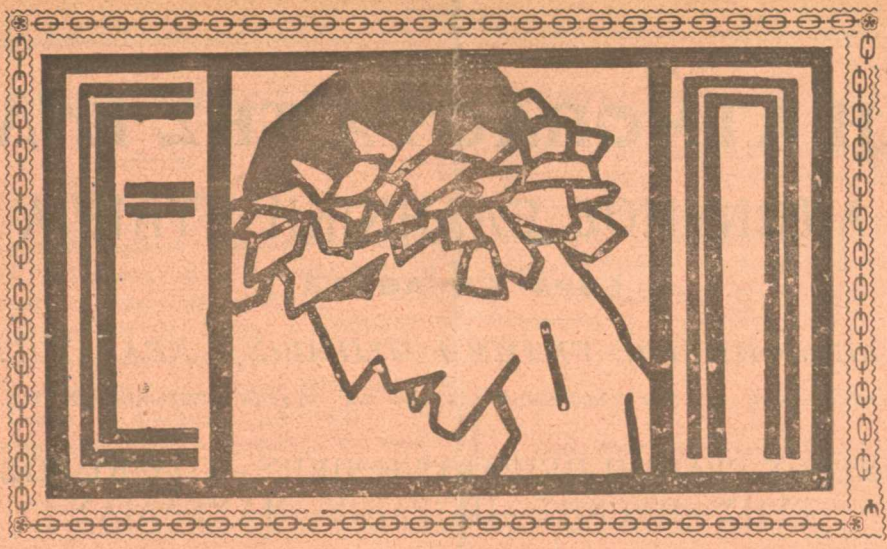

ΠΡΟΣΕΧΩΣ

Ἀρχίζει ἡ ἔκδοσις πλήρους

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ

τοῦ Ἐκδοτικοῦ Τμήματος τοῦ «Παντογνώστου» ὑπὸ τὸν τίτλον

"ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΑΝΘΕΟΝ"

1821 - 1921

ΟΛΑΙ ΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ 1821—1921

Θὰ περιληφθοῦν εἰς τὸ ἀνωτέρω κολοσσιαῖον Ἔργον.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ *οἱ δράσαντες καὶ ἀκμάσαντες εἰς τὴν Ἐπανάστασιν, εἰς τὴν Πολιτικήν, εἰς τὸν Κλῆρον, εἰς τὴν Ἐπιστήμην, εἰς τὴν Τέχνην, εἰς τὴν Λογοτεχνίαν, εἰς τὴν Ἱστορίαν, εἰς τὴν Μουσικήν, εἰς τὸ Θέατρον, κλπ. κλπ.*

ΟΙ ΓΝΩΣΤΟΤΕΡΟΙ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΙ—ΙΣΤΟΡΙΟΔΙΦΑΙ—ΛΟΓΟΤΕΧΝΑΙ *ἐργάζοντα εἰς τὴν συγγραφὴν τῶν βιογραφιῶν τῶν ἀνωτέρω, αἱ ὁποῖαι θὰ ἀποτελέσουν ἔργον μνημειῶδες καὶ μοναδικὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα.*

ΟΛΟΙ ΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ *καταγίνονται διὰ τὰς προσωπογραφίας των καὶ διὰ τὰς ἱστορικὰς σκηνὰς ἐκ τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεώς των.*

Ο "ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ,, *οὔτε δαπανῶν, οὔτε κόπων φείδεται ἐκ καθήκοντος πρὸς τὸ Μέγα καὶ Ὡραῖον Παρελθὸν καὶ πρὸς τοὺς ἐργάτας τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας καὶ Ἀκμῆς.*

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΞ ΕΙΔΙΚΩΝ *διευθύνει τὴν κατανομὴν τῆς ἐργασίας καὶ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς.*

ΤΟ ΟΛΟΝ ΕΡΓΟΝ *θὰ ἐκδοθῇ κατὰ τεύχη ἀνεξάρτητα, διὰ μίαν ἑκάστην προσωπικότητα, πλουσίως εἰκονογραφημένα καὶ ἐπὶ ἀρίστου χάρτου.*

ΠΡΕΠΕΙ *ὅλοι οἱ Ἕλληνες νὰ ἀποκτήσωσι τὸ*

"ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΑΝΘΕΟΝ,, 1821—1921

ΕΠΕΙΔΗ τὸ Ἔργον θὰ ἐξαντληθῇ ταχέως δεχόμεθα ἀπὸ σήμερον δηλώσεις μετὰ τοῦ κατωτέρω σημειουμένου δικαιώματος ἐγγραφῆς, ὅπερ θὰ ὑπολογισθῇ εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ ὅλου ἔργου.

Διὰ τὸ Ἐσωτερικόν	*Δρ. 25.—*
» *τὴν Ἀμερικήν*	*Δολλ. 1.—*
» *τὴν Αἴγυπτον καὶ Ἀγγλίαν*	*Σελ. 5.—*
» *τὸ Ἐξωτερικὸν ἐν γένει*	*Φραγ. Γαλ. 25.—*

ΖΗΤΗΣΑΤΕ *δελτία ἐγγραφῆς ἀπὸ τὰ Γραφεῖα «Παντογνώστου»*

Ὁδὸς Ἱπποκράτους 32 — Ἀθῆναι.